БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

42-дохи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 304 (10671) | 1964 оной декабриин 24, четверг | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Республикын луговодуудай 1965 оной социалис уялганууд тухай

Сабшалан дээрэ ногоо һайнаар ургуулха социалис мүрысөө үргэдхэхын, ниитын малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэдэг болохын зорилгоор КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет нигэжэ тогтоогоо:

1. Сабшаландаа 1965 ондо үбһэ ногооной баян ургаса ургуулха социалис мүрысөө үргэдхэхэ тушаа республикын луговодуудай зүблөөндэ хабаадагшадай абаһан уялгые һайшааха.

2. Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, бэлэдхэхэ министерство, партийна комитедүүд, үйлэдбэрнин управлениинүүд, райгүйсэдкомууд, колхоз, совхозууд бодото эрхэ байдалаа хараада абажа, ажахы бүхэндэ луговодуудай оньһожоруулагдаһан звено, отрядуудые эмхидхэхээр уялгалагдаа. Тиигээд тэдэ звено, отрядуудта сабшалангайнь газар табан жэлһээ бага бэшэ болзороор даалгагдажа, тусхай техникэ, зэр зэмсэгүүд үгтэхэ, сабшалан, бэлшээриин газар һайжаруулха, ямар ургаса ургуулха, бүхыдөө хэды шэнээн үбһэ хуряаха тухай түсэбтэ ёһоной даабари үгтэхэ байна.

Луговодуудай, сабшалангай хойноһоо харууһалдаг, үбһэ сабшадаг хүнүүдэй ажалай гол, нэмэлтэ түлөөпэнэй гурим зохёожо нэбтэрүүлхэ.

3. Луговодуудай оньһожоруулагдаһан звенонуудай, луго-мелиоративна отрядуудай, мүн тус тус луговодуудай болон мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондо сабшалан, бэлшээри һайнаар хэрэглэхын, баян ургаса ургуулхын түлөө социалис мүрысөө үргэдхэхэ тухай партийна комитедүүд, райгүйсэдкомууд, үйлэдбэриин управлениинүүд уялгалагдаа.

Республикын луговодуудай СОЦИАЛИС УЯЛГА

Республикымнай колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд мяха, һү, нооһо болон мал ажалай бусад продуктнуудые ехээр абадаг болохын, тиигэжэ арад зоной хэрэглэхэ эдеэ хоолой продуктнуудые элбэг дэлбэг болгохын, промышленностине түүхэй эдээр һайса хангахын түлөө шууд сэхэ тэмсэжэ байна.

Нимэ зорилгые шиидхэхын түлөө ниитын малда хүсэд хүрэхэ элдэб бүриин тэжээл бэлэдхэдэг болохо хэрэгтэй. Һүүлэй жэлнүүдтэ шэнэ, боро газар хахалагдажа, малда эдюулхэ талха таряан, һолоомо, силос нилээд ехээр бэлэдхэгдэдэг болоо. Манай республикын эрхэ байдалда малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ сабшалан, бэлшээри ехэ үүргэтэй. Тиимэ тула энэ жэлдэ мухариһабарайхидэй үүсхэлээр колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд сабшалан һайжаруулха, уһалха, утэгжүүлхэ талаар яhала хүдэлмэри хээ. 700 гаран тусхай звенонууд хүдэлөө, тэдэнэр 115 мянган гектар газар уһалжа, нилээд ехэ наг шэбхэ сабшалан дээрээ гаргаа. Энээнэй ашаар энэ жэлдэ урданайхида орходоо үбһэн ехээр абтаа.

Гэхэтэй хамта бидэнэр, зүблөөндэ хабаадагшад, хэһэн юумэмнай, илангаяа сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар хэһэн ажалнай үшөөл бага гээшэ гээд һайса ойлгонобди. Сабшалангай, бэлшээриин ургаса дээшэлүүлхэ ехэ арга боломжонууднай хүсэд хэрэглэгдээгүй байһаар. Олон ажахынуудта сабшалан, бэлшээри хэдэн жэлэй туршада һайжаруулагдадаггүй, бургааһа бүртэгэнөөндэ дарагдашаһан, уһа намагта абташаһан, орхигдошоһон байдаг.

Нимэ гээгдэлһээ гараха угаа ехэ, хүндэтэйшье зорилго луговодуудай урда табигдана. Сабшалангаа мүнөөнэй эрилтэдэ хүрэмөөр эрид һайжаруулха, тэрэнэй ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Тиигэжэ 1965 ондо үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ, эгээ багаарнь хэлэхэдэ, 1,5 дахин ехэ үбһэ хуряажа абаха болонобди. Колхоз, совхоз бүхэнэй луговодууд, механизаторнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд нимэ зорилгые шиидхэжэ шадаха.

Сабшалангай ургаса эрид ехэдхэхэ арга боломжын бии байһанине манай түрүү луговодуудай олон жэлэй дүй дүршэл гэршэлнэ. Республикын мэдээжэ луговод В. А. Герасимовай, тэрэнэй жэшээгээр ажалладаг А. И. Батышевай, А. В. Хишектуевай, Н. Н. Ефимовай болон бусадай дүй дүршэл олондо мэдээжэ. Эдэнэр жэлһээ жэлдэ сабшалангай га бүриһөө 20—40 центнер, бүришье ехэ эрхим шанартай үбһэ ногоо ургуулдаг байгаа. Эгээ ургасатай һайн газарайнь га бүхэнһөө 120 центнер хүрэтэр ургаса хуряагдадаг һэн.

Энэ жэлдэ республикын элдэб нютагуудта олон луговодууд гектар бүхэнэй 25-һаа 54 центнер хүрэтэр ургаса ургуулһан.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Заганский» колхозой звено (звеное даагша М. М. Максимов) 475 гектарай тус бүриһөө 25 центнер үбһэ хуряагаа.

Яруунын үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» колхозой Н. Ешеевэй звено 54 гектарай тус бүриһөө дунда зэргээр 30 центнер үбһэ ногоо ургуулһан байха юм.

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Хүдэриин совхоздо С. Г. Серебренниковэй даадаг луговодуудай звено 90 гектарай га бүриһөө 32 центнер, энэ управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Н. Ц. Цыреновэй звено 168 гектарай тус бүриһөө 24,4 центнер үбһэ ургуулһан.

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ф. Ф. Рыжаковой даадаг звеногойхид 123 гектарай тус бүриһөө 37,4 центнер, Эрхирэгэй совхозой Ш. Зандрановай звеногойхид 120 гектарай тус бүриһөө 31 центнер ургаса ургуулжа абаһан.

Баргажанай үйлэдбэриин управлениин XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Л. О. Цыреновэй даадаг луговодуудай звено 120 гектарһаа га бүхэнэй 20 центнер үбһэ ногоо ургуулһан.

Республикын хүдөө ажахын туршалгын станциин Л. И. Гермашевэй хүтэлбэрилдэг звеногойхид 188 гектарай тус бүриһөө 32 центнер үбһэ ургуулһан байна. Энэ ажахын луговод Н. Г. Шелкунов 34 гектар сабшалангай га бүриһөө 54 центнер үбһэ хуряагаа. Кабанскын үйлэдбэриин управлениин «Прибайкалец» колхозой луговод С. В. Шергин, Ториин совхозой—Ф. Е. Бегетов, Хүрбын совхозой—Ф. И. Солдатов, Саянай совхозой—С. Д. Гомбоев гэгшэд һайн амжалта туйлаһан. Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын түлөө тэмсэдэг үүсхэлшэдэй, шэн габьяата ажалаараа ниитын малые элбэг үбһэ тэжээлээр хангаха хэрэгтэ хубитаяа оруулагшад республика доторнай олон.

Эдэнэй дүй дүршэл юу харуулнаб гэхэдэ, үбһэ ногооной баян ургаса хуряаха бүхы арга боломжотойбди. Бидэнэр ажахы бүхэндэ луговодуудай оньһожоруулагдаһан отряд, звенонуудые эмхидхэхэ, сабшалан һайжаруулха тусхай машинануудые эдээндэ даалгажа үгэхэ, тусхай транспортаар хүсэд хангаха, ашаха, буулгаха, хуряаха, мүн бусадшье машинануудаар хангаха аргатайбди. Тиигэжэ ойрын сагта сабшалангай газар бүхыдэнь эрид һайжаруулха арга боломжотой гээшэбди.

Гэхэ зуура республикын олон ажахынуудта эдэ арга боломжонууд хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын тула түрүүшүүлэй дүй дүршэл бирагүйгөөр нэбтэрүүлэгдэнэ, сабшалангай газар һайжаруулха хүдэлмэри багаар хэгдэнэ, бургааһа бүртэгэнөө, болдог-солдог һалгаха, сабшалангай газар модо шулуунһаа сэбэрлэхэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр хэгдэнэ.

Зарим колхоз, совхозуудта сабшалангай газар эзэгүй болошонхой. Малай байрада дутэ оршодог сабшалан шэбхэжүүлхэ, нигэжэ ургасыень дээшэлүүлхэ шухала хэрэг орхигдошонхой. Харин республикын олон луговодууд сабшалан һайса шэбхэжүүлдэг, зүбөөр уһалжа, бусад агротехническэ аргануудые үргэнөөр хэрэглэдэг байһан. Сабшаланда утэгжүүлгэ тон багаар хэрэглэгдэнэ. Сабшалангай ямар шэнжэтэй байһанине хараада абангүйгөөр, хангалтагүйгөөр уһалагдана. Олонхи ушарта ямаршье нормогүйгөөр уһан табигдана бшуу. Үбһэ ногооной ургажа байха үедэ сабшалан хүсэд уһалагдажа шадагданагүй. Газарай хүрьһэндэ шииг нойто бариха намарай уһалалгашье тон багаар хэгдэнэ. Уһа сүршэгэг түхеэрэлгэнүүд, уһа бүлэдэг станцинууд зарим нютагуудта хэрэглэгдэнэгүй. Зарим ажахынуудта сабшалан мууса харууһалагдана, тэндэ мал адуулха, бэлшээхэ хэрэг гуримшуулагданагүй. Хабарай уһалалгын һүүлээр сабшаланда зарим газарта мал адуулагдажа, ургасыень муудуулна, болдог-солдог нигэжэ бии болошоно, сабшалангай ургаса ехээр доошолно.

Эдэ бүгэдэнһөө шалтагаалжа, сабшалангай ургаса тон багахан байна. Энээнһээ уламжалын үбһэ тэжээлшье багаар бэлэдхэгдэнэ, тиигэжэ мал ажалай продуктнуудые улам ехэдхэлгэдэ горитой һаад тойбо ушаруулагдана.

Мал ажалай продуктнуудые эрид ехэдхэхын тула ногооной ургаса дээшэлүүлхэ, тэжээл горитой бэлэдхэхэ тэмсэл шууд хэхэ ёһотой болонобди. Нигэжэ түсэбөөр хараалагдаһан мяха, һү, бусад продуктнуудые абахын тула ниитын мал хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангагдаха ушартай.

Энэ зорилгын хойшолуулашагүй байһанине ойлгожо, бидэнэр, луговодууд, республикын хүдөө ажахын мэргэжэлтэд сабшалангай ямар байһанине, ниитын малда үбһэ тэжээл улам ехээр бэлэдхэдэг болохо асуудалнуудые бүхы талаһаань зүбшэн хэлсээбди. Ажалайнгаа дүй дүршэл хэлэн абалсаад, сабшалангай, бэлшээриин газарай ургаса дээшэлүүлхэ нимэ уялгануудые абахаар шиидээбди:

1. Бүхы шухала агротехническэ хэмжээнүүдые сабшаланда дуулһан бэелүүлжэ, эрдэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые хэрэглэжэ, 1965 ондо сабшалангай гектар бүхэнһөө 10—12 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряахабди.

2. Ургаса дээшэлүүлхын зорилгоор сабшалангые эзэтэй болгожо, бүхы колхоз, совхозуудта оньһожоруулагдаһан отряд, звенонуудые эмхидхээд, тэдээндэ сабшалангай газар, сабшалан һайжаруулха тусхай машинануудые даалгахабди. Нигэжэ болдог-солдог угы хэгдэхэ, сабшалангай газар борнойлогдохо, дисковани, фрезеровани хэгдэхэ, шэбхэ ашаха, зөөхэ, тарааха машинанууд хэрэглэгдэхэ. Үбһэ хуряалгые бүхыдэнь оньһожоруулха машинанууд ябуулагдаха байна.

Сабшалан утэгжүүлхэ, һайжаруулха бүхы хүдэлмэри, мүн уһалалга, үбһэ хуряалга гол түлэб оньһожоруулагдаһан отряд, звенонуудай хүсөөр хэхэ байнабди.

Ажахы бүхэндэ сабшалангай газар һайса шэбхэжүүлхэ хүдэлмэри эмхидхэжэ, нимэ газарай га бүридэ 25—30 тонно шэбхэ гаргагдаха.

3. Сабшалангай газар шииг нойтоор хангаха хэрэгэй ехэ удхатай байһанине хараада абажа, үбэлэй үедэ тошон хүргэгдэхэ, саһан тогтоогдохо, газар уһалагшад дутамаггүй бэлдэгдэхэ байна. Уһалууриин бүхы юрын инженернэ түхеэрэлгэнүүдые заһабарилгада эдэбхитэйгээр хабаадахабди.

Сабшалангай газарые болзор соонь модо шулуунһаань сэбэрлэжэ, уһалагдадаг бүхы газарые 2—3 дахин уһалхабди, газарай хүрьһэндэ шииг нойто барижа абаха намарай уһалалга, лиманна аргаар уһалалга, уһа бүлэдэг станцинуудаар уһалалга үргэнөөр хэрэглэхэбди.

4. Сабшалангай газарые ухэр малда гэшхүүлхэгүй тушаа онсо анхарал табихабди. Илангаяа хабар, ехэ шииигтэй болоһон газарта мал ябуулхагүй гэжэ оролдохобди. Үбһэ ногоогоо тусхай гуримтайгаар, сабшалангаа зүбөөр, ээлжэлүүлэн сабшадаг болохобди.

5. Намагтай, бургааһатай, болдог-солдогтой газарые һайжаруулхын зорилгоор уһа намагыень хатааха, бургааһыень угы хэхэ, тэндэнь фрезеровани хэхэ, угы һаа газарыень хахалха гү, али дискэдэхэ, тиихэтэйгээ хамта хүрьһыень зэргэ нягтаруулжа ябаха, һүүлдэнь үбһэ ногоо тариха байнабди.

Ургаса багатай сабшалан утэгжүүлэгдэхэ, газарайнь хүрьһэн һэрхиилгэгдэхэ, модо шулуунһаань сэбэрлэгдэхэ, уһалалгань гуримшуулагдаха байна.

Үбһэ ногоо тарихын зорилгоор бүхы ажахынуудта хээрын ногооной үрэһэ суглуулха, бэлдэхэ хэрэг зүбөөр эмхидхэхэбди.

* * *

Сабшалан һайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ бүхы хүдэлмэри хэхэдэмнай үдэр бүхэндэ туһалыт гэжэ колхоз, совхозуудай, «Сельхозтехникэ» отделениин механизаторнуудые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые, хүдөөгэй бүхы ажалшадые бидэнэр, республикын луговодуудай зүблөөндэ хабаадагшад, уряалнабди.

1965 ондо бэелүүлэгдэхэ уялганууднай үбһэ тэжээл эрид ехэдхэхэ гайхамшагта хүдэлмэриин имагтал эхининь гэжэ бидэнэр мэдэрнэбди. Тиимэһээ ажал хэрэгээ хойшолуулангүйгөөр, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, мэргэжэлтэдтэй, партийна организацинуудтай хамта сабшаланда хэгдэхэ хүдэлмэри эмхидхэхэ бодото хэмжээнүүдые хараалхабди.

Социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө бүхы шадал хүсэеэ, бэлиг шадабарияа гаргахабди. Сабшалангай, бэлшээриин газар һайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ гэһэн хүндэтэй тэмсэлдэ оролсыт, манай республикын колхоз, совхозуудай үргэн ехэ бүхы сабшаланда баян ургаса ургуулжа абаха социалис мүрысөөгөө үргэдхэел гээд бүхы колхоз, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые уряалнабди.

Прасковья Алексеевна Зарубина 25 жэл шахуу малшанаар ажаллажа ябана. Энэ ажалша эхэнэрэй гараар хэдэн мянган поршоонхо түлжүүлэгдэжэ, колхозой фермэдэ табигдаһан. Ажалдаа үнэн сэдьхэлһээ хандадаг, жэлһээ жэлдэ амжалта туйладаг хадань колхозой правлени тэрээндэ Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ шан барюулдаг. «Сибиряк» колхозой Хүндэлэлэй самбарта Прасковья Алексеевнагай фото ходо харагдадаг.

Байгша ондо нүхэр Зарубина эхэ гахай бүриһөө 16, нэгэ түрүүлэгдэхэ гахайһаа—6 поршоонхо түлжүүлжэ, 30—35 килограммтайгаар шахамалнуудай бүлэгтэ тушааһан байна.

Поршоонхонуудые түлжүүлхынгээ хажуугаар Прасковья Алексеевна шахамалнуудые харууһалжа, яhала һайнаар таргалуулжа шадаа. Нэгэ түрүүлһэн гахайнуудаа шахан таргалуулжа, тус бүриинь центнерһээ доошо бэшэ шэгнүүртэйгээр тушааһан юм. **ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. А. Зарубина.**

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Жэлэй түгэсхэлэй сууряан

Итанцын леспромхозой Кика гэжэ модо бэлэдхэлэй пунктын хүдэлмэришэд 118 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабарияа болзорһоонь 13 хоногоор урид̃шалан дүүргэв. Жэлэй эхиндэ түсэбһөө гадуур 1000 кубометр модо бэлэдхэхэ уялгатай модошод тэрэнээ холо үлүүлжэ, 5000 кубометр модо Эхэ оройдоо бэлэглэхэ зорилго урдаа табяад, хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллана.

* * *

Түмэр замай Наушки станциин коллектив 1964 оной түсэбые 11 һара 16 удэрэй турша соо дүүргэһэн байна. Мүн энэ хугасаада 1217 түхэригэй арьбалалта хэгдээ. Нүхэд В. В. Лукачевой, Г. В. Свининэйдаадаг халаанууд коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

* * *

Мяха-консервын комбинадай продукци Эхэ оронойнмнай олон зүг газарта эльгээгдэнэ. Комбинадай желатинова цехдэ барая амжалтатайгаар дүүргэжэ, ехэ продукци ондоо городуудта эльгээнэ. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада долоон тонноһоо үлүүтэй желатин ондоо тээшэ ябуулагдаа гэхэ гү, али продукци үйлэдбэрилгэ 40 процентээр ехэдхэгдэһэн болоно. Цехэй шэнэдхэн үргэдхэгдэһэнэй, шэнэ түхеэрэлгэ тодхоһоной, үйлэдбэриие оньһожоруулһанай ашаар һайн үрэ дүн харуулагдана.

* * *

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой модельнэ, модо болбосоруулгын цехүүд долоон жэлэй зургаадахи жэлэй түсэбые болзорһоонь холо урид дүүргэнхэй. Модо болбосоруулгын цехэй коллектив жэлэй эхинһээ хойшо 2351 түхэригэй салин хүлһэ алмаһан байна. 1964 оной дүүрэтэр 40 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ зорилго тэдэнэр урдаа табинхай.

1965 ОНОЙ БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ МҮНӨӨНЬӨӨ ОРОЛДОХО

Машинануудаа заһабарилжа дүүргэбэ

Хабарай тарилгын хүдэлмэрине саг соонь, һайн шанартайгаар үнгэргэхын тула плуг, сеялкэ, борной, культиватор гэхэ мэтэ машинануудые оролдосотойгоор заһабарилха хэрэгтэй гэжэ механизатор бүхэн мэдэдэг. Тиимэл хадаа Суулгын совхозой Зандинай бригадын трактористнууд хүдөө ажахын машинануудай заһабарилгада онсо анхаралаа табидаг.

Хээрын хүдэлмэриин дүүрэхэлээр бригадын механизаторнууд жэлжэ машинануудаа заһабарилжа ороһон. Мүнөө эндэ 8 плуг, 10 сеялкэ, 40 борной заһагдаад, хэзээшье полидо гаргагдахаар болгогдонхой. Нигэжэ тус бригадынхид совхоз дотороо түрүүлэн, хүдөө ажахын машинануудай заһабари дүүргээ.

Машинануудай заһабарилгада үнинэй хүдэлжэ байһан дүй дүршэл ехэтэй механизаторнууд Дондок Очиров, Жигмытдоржо Будажапов гэгшэд жэшээ харуулан ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Суулгын совхозой Зандинай бригадын тракторист Д. Очиров һүүлшын плуг заһабарилжа дүүргэхэеэ байна.

Б. ЖАМБАЛОВАЙ фототекст.

Ойлгогты, саг ошожол байна

Үнгэрэгшэ хабарай тарилга болоод, ургаса хуряалгын үедэ зарим ажахынуудта механизаторнуудай дутаһанһаа боложо, тракторнуудынь нэгэ халаанда хүдэлгэгдэдэг һэн.

Энээнһээ уламжалан, техникэ дүүрэн хүсэндөө хүдэлгэгдөөгүй, хабарай тарилга, ургаса хуряалга, намарай наар хахалалга гэхэ мэтэ шухала ажал ехэ гэдэргэ татагдаһан байна.

Нимэ байдалһаа зохихо тобшолол хэжэ, эндэхи колхоз, совхозууд мүнөө үбэлдөө одоол механизаторнуудые олоор һургажа абаха бэзэ гээд һанахаар байгаа. Юуб гэхэдэ, энэмнай жэлһээ жэлдэ ходо үзэгдэжэ байдаг ушар баримта ха юм.

Теэд тэдэнэр үнэндөө ургаса хуряажа дүүргээд, техникээ мастерскойдоо асаржа табиһаар лэ механизаторнуудаар дутадагаа огто мартажархёод, бүгэдэ ниитын һуралсал эмхидхэхэ тушаа хоорэлдэхэеэшье болишонхой.

Тусхайлбал, Кабанскын совхозой гурбадахи отделенидэ мүнөө хүрэтэр механизаторай мэргэжэл шудалха дуратай хүнүүдшье шэлэгдэжэ, тоо бүридхэлдэ абтаагүй байһаар.

— Бүгэдэ ниитын һуралсал эмхидхэхэ гэжэ совхозой дирекци, парткомоор баталагдаһан механизатор В. Тараканов һураха зонойнгоо список табиха аад, юушье хэнэгүй, — гэжэ главна инженер Ю. Гущин хэлэнэ.

— Угы, би зэмэтэй бэшэб. Отделениие эрхилэгшэ һураха зонойнгоо нэрэ бэшэжэ, хэлэжэ үгэнэгүй, — гээд Таракановынь баһал урдаа оруулнагүй.

Эдэнэй нигэжэ бэе бэедээ хаялсажа байхадань, удэр хоног үнгэрһөөр. Мүнөө хүрэтэр эндэ нэгэшье хэшээл үнгэргэгдөөгүй байна.

— Ерэхэ жэлдэ трактораар хэхэ хүдэлмэримнай урдынхиһаа бүри ехэ болонхой. Механизаторнуудые олоор һургажа гаргаагүйдэмнай болёо. Һаяар лэ һуралсалаа захалхамнай,—гэжэ 3-дахи отделениие эрхилэгшэ Г. Воронин хэлэхэ юм.

Үглөө мүнөө гэтэрнь удэр хоног ошожол байна. Хэлэн яhагүй гээд лэ, нигэжэ гоё гоёор хоорэлдэжэ, хооһон үгөөр найдуулжа байхынгаа орондо, механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсал эмхидхэхын тула хамсыгаа шамажа ороо һаань, дээрэл байха һэн.

Тэрэшэлэн Байгалай совхоздошье баһал нимэрхүү байдалтай. Үйлэдбэриин управлениин главна инженер Г. Юринский эдэ дутагдалнуудтай эбсэшоод, механизаторнуудые бэлдэхэ шухала асуудалда халирхайгаар хандажа байхань гайхалтай.

А. ХАЛТУЕВ,
«Прибайкалец» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Кабанскын үйлэдбэриин управлени.

Шалтаг билтагаа дурдаһаар

Баргажанай аймагай тарялан, ургамалнууд хэрэгтэй шухала зүйлнүүдээр дутамаг юм. Тиимэһээ наг шэбхэ болон минеральна утэгжүүлгэ оруулха хэрэгтэй. Энээнине Баргажанай совхозой тарялашад һайса мэдэжэ, байгша ондо тэдэнэр полинууд дээрээ 20 мянган тонно наг шэбхэ гаргаһан. Тэрэ тоодо 7 мянганинь үнгэрһэн ноябрь соо зөөгдөө.

Шэбхэ зөөхэ хүдэлмэридэ оньһожоруулагдаһан хоёр звено ябана. Иван Степановай звенодо тракторна хүрзэ, бульдозер, хоёр автомашина, тракторай дүрбэн тэргэ хэрэглэгдэнэ. Эды шэнээн машина, техникэ баһал Михаил Колмаковой звенодо хүдэлгэгдэнэ. Хабар болотор эдэ звеногой гэшүүд бултадаа 30 мянган тонно наг шэбхэ полинууд дээрэ гаргажа тарааха зорилготой. Гадна энэ совхозойхид аймаг соогоо эгээн түрүүлэн торфтой намаг газар ашаглажа эхилэнхэй. Мүнөө торф малда дэбдихэр болохоор зөөгдэжэ байна. Хабартаа энэнь полидо абаашагдаха.

Теэд нимэ ажал Аргадын совхозой полинууд дээрэ харахагүйт. Мүнөө жэл 20 мянган тонно шэбхэ гаргаха түсэбтэй аад, эндэхид оройдоо 7 мянгыень зөөгөөд болишонхой. Энэ ушарые аргадынхид зөөбэриин машина, трактор угы дээрэһээ болоо гэжэ шалтагаалдаг. Энэнь зүб гү? Буруу.

Нэгэ нимэ ушар дурдая. Ноябриин эхеэр Баргажанай авто-ажахы энэ совхоздо наг шэбхэ зөөхыень гурбан шэнэ автомашина эльгээгээ һэн. Теэд машинануудай ерэхэдэнь хэншье угтажа, ажалыень зааажа үгөөгүй. Жолоошон Юрий Бодров үглөөдэрынь өөрын хэрэгээр Хурамхаан гараад, хоёр хоножо бусаа. Тэрэ удэртөө гурбан жолоошодһоо ганса Дмитрий Малыгин 15 модонһоо нэгэ машина урэһэнэй тэрэ асарһан байха юм. Ноябриин 11-дэ гурбан автомашина ажалгүй байгаа. Дүрбэдэхи удэртөө эдэмнай наг шэбхэ зөөхын орондо өйдо ошожо, совхозой контородо, гаражда, почтодо, совхозой ахалагша бухгалтерай орлогшодо түлеэ асарһан гэхэ.

XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Хилганын бригадын механизаторнууд шэбхэ полидоо гаргажа эхилһэн аад, баһал хүйтэн болоо гэжэ шалтаг барижа, хүдэлмэреэ болюулба. Нимэ ушарнууд Хурамхаанай совхоздо, Карл Марксын, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудаар үзэгдэнэ. Мүнөө аймагай колхоз, совхозууд полинууд дээрэ наг шэбхэ гаргаха түсэбөө хахадлаашьегүй байһаар. Нимэ байдал колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые, мэргэжэлтэдые, тарияашад болон малшадые нойрһоо һэрюулхэ ёһотой. Мүнөө наг шэбхэ зөөхэһөө бэшэ тарялан ажалда тиимэ яаралтай хүдэлмэри бии аал?

Б. БАИРОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум нигэжэ ТОГТООБО:

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй зургаадахи сессиие 1965 оной январиин 15-да Улаан-Үдэ городто зарлаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1964 оной декабриин 23.

Президент Кекконендэ Ленинэй орден барюулагдаба

ХЕЛЬСИНКИ, декабриин 22. (ТАСС). Финляндиин президент У. К. Кекконендэ Ленинэй орденые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. И. Микоян СССР-һээ Финляндида байдаг посольство соо мүнөөдэр барюулаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай уншагдаһанай һүүлээр А. И. Микоян Ленинэй орденые президентын үбсүүндэ зүүлгээд, шагналтайнь дашарамдуулан тэрэниие амаршалаа.

Дээдэ хайрын түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ президент У. К. Кекконен баясхалан хүргөө. Советскэ Союзтай хүршэ һайн һууха политикые бэхижүүлэн хүгжөөхые фин арад тон ехээр хүсэнэ гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ.

У. К. Кекконентэй А. И. Микоян хөөрэлдэбэ

ХЕЛЬСИНКИ, декабриин 22. (ТАСС). Финляндиин президент Урхо Кекконен СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. И. Микоян хоёр Финляндиин президентын ордон соо мүнөөдэр хөөрэлдөө.

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Л. И. Брежневэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай зүгһөө А. И. Микоян Финляндиин Республикын президентдэ амаршалга дамжуулаа.

Финляндиин болон Советскэ Союзай хоорондохи хани ёһоной, бэе бэедээ этигэлсэлгын харилсаа саашадань хүгжөөн бэхижүүлхые хоёр ороной правительствануудай эрмэлзэдэг байһаниинь хөөрэлдөөнэй үедэ онсолон тэмдэглэгдээ.

Шиидхэгдээгүй ямаршье политическэ асуудалнууд Финляндиин болон Советскэ Союзай хоорондо угы гэжэ хоёр тала тэмдэглээ.

Хоёр ороной хоорондохи экономическэ харилсаанай асуудалнууд мүн лэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Тэрээнһээ гадна, уласхоорондын шухала асуудалнуудаар президент Кекконен, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. И. Микоян һанамжануудаа мэдээсээ.

Хани халуун, үнэн эйнэрхэг уур амисхалтай байдалда хөөрэлдөөн үнгэрһэн байна.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр П. Д. Давыдовае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Республикын комсомольско болон партийна органуудта олон удаан жэлдэ һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө, 50 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, КПСС-эй областной комитедэй секторые даагша Давыдова Параскевья Даниловнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1964 оной декабриин 22.

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИНУУДААР

Сессиин шиидхэбэринүүдтэй танилсана

ССР Союзай Верховно Советэй сессиин материалнуудай ушар удхые улад зондо тайлбарилжа, ойлгуулжа үгэхэ хэрэгтэ Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин партком анхаралаа хандуулжа байна. Мүнөө үедэ парткомой гэшүүд — хамтадаа 15 хүн — аймагайнгаа совхоз, колхозуудта гараба. Тэдэнэр тосхон һууринуудаар, малай фермэ, гүүртэ, отарануудаар ябажа, ажалшадтай хөөрэлдөө үнгэргэхэ зорилготой.

Эдэбхитэй лектор, аймагай арадай сүүдэй түрүүлэгшэ нүхэр К. Павлов «Сибиряк» колхоз ошожо, лекци уншажа байна. Тэрэ колхозой Түхэреэн тосхоной клуб соо болоһон хөөрэлдөөн ехэ һонирхолтойгоор үнгэрбэ. Тэндэ хабаадаһан ажалшад лекторһоо олон асуудал һураа. Колхозниингууд нэнэн тушаа ехэ һонирхоо.

СССР-эй Верховно Советэй сессиин тогтоолнуудта харюу болгон, Түхэреэнэй фермын һаалишад дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаба. Тус гүүртынхид 1965 ондо дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 1430 килограмм һү һааха гэжэ шиидэбэ. Колхозой түрүү һаалишан Дари Алсыева үнеэн бүриһөө 1 750 килограмм, Анна Сороковикова—1 500 килограмм һү һааха гэһэн уялга абанхай.

А. РУДАКОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: лектор К. Павлов Түхэреэнэй һаалиин гүүртын һаалишадтай хөөрэлдөө үнгэргэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Агитаторнуудай семинар

Петропавловка тосхондо оршодог Зэдын эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудай агитаторнуудай, элидхэлшэдэй, лекторнүүдэй нэгэ үдэрэй семинар хүдөөгэй парткомой үүсхэлээр үнгэргэгдэбэ.

Тус семинар дээрэ КПСС-эй обкомой инструктор нүхэр Сергеев СССР-эй Верховно Советэй V сессиин материалнуудые арад зондо яажа тайлбарилан ойлгуулхаб гэһэн асуудалаар хөөрэлдөө үнгэргэһэн байна. Газетэ, журналнуудые захилгын ябаса тушаа парткомой секретариин орлогшо нүхэр Шомоев мэдээсэә. Тиихэдэ пропагандист нүхэр Самбуев уласхоорондын байдал тухай шэнжэлэл хэһэн байна.

Энэ семинарта хабаадаһан нүхэд хүдөө нютагуудаар гаража, ажалшадтай хөөрэлдөө үнгэргэхэ, лекци уншаха, элидхэл хэхэ юм.

Д. БАДМАЖАПОВ.

Коммунис ажалай ударнигуудай слёдые угтуулан

ХАРАГТЫ, АША ҮРЭНЬ ИИМЭЛ ДАА

Машина заһабарилдаг мастерской болон цехүүдые ходо сэбэр байлгаха гээшэ ехэ бэрхэтэй юм гэжэ һанагдахааршье, тиигэжэ хэлсэдэгшье гээшэ. Үнэхөөрөөшье, зарим мастерской дотор оробол-тнай торожо унамаар элдэб эрын түмэр түдэгэ, запасной частьнууд эндэ тэндэ тарашанхай хэбтэхэ, тооһо торхируу, тоһо мазут гээд лэ хүлөөшье табиха газар олдохогүй гэхээр байдаг. Тэндэ хүдэлдэг механизаторнуудшье баһал зүдэрүү байдалтайгаар ажалладаг гээшэ ааб даа. Ажал дээрээ үмдэдэг шорой тооһондо, тоһондо нэбтэршэһэн хубсаһаараа хүдэлмэриингөө һүүлээр гэртээ ошодоггшье байха. Иимэрхүү байдалда ажаллаһан хүнэй ажалай бүтээсэшье үлүүсэ һайн байдаг бэшэ ха юм даа.

Улаан-Үдын горкомхозой автотранспортна ажахышье һая болотор иимэрхүү байдалтай байһан гэхэ. Теэд иимэ байдалһаа хахасаха, предприятиида болбосон түхэлтэй, ариг сэбэрээр байлгаха арга боломжо бии гээшэ гү? Ямар хэмжээ абалтайб? Эмхидхэлэй ямар хүдэлмэри ябуулалтайб гэһэн асуудалда энэ ажахын захиргаан, партийна, профсоюзна организацинууд анхаралаа онсо хандуулһан байна.

Энэ асуудалые шиидхэхэ талада коммунис ажалай түлөө мүрысөөн ашатай туһатай нүлөө үзүүлхэ ёһотой байһыень шэлэн оложо, олон хүдэлмэришэдые энэ хүдэлөөндэ хабаадуулхые оролдоһон байна. Горкомхозой АТХ хадаа нилээд горитойхон ажахы. Эндэ 320 хүн хүдэлдэг юм. Коммунис ажалай ударник, коллектив гэһэн нэрэ зэргэтэй болохын түлөө тэмсэлдэ олон хүнүүдые хабаадуулхын түлөө нилээд горитойхон эмхидхэлэй хүдэлмэри бэелүүлэгдээ. Эгээ мүнөө үедэ тус ажахын 221 хүн коммунис ажалай ударник гэһэн алдар солодо хүртэхын тула тэмсэжэ байна. Энэ мүрысөөндэ нэгэ цех, нэгэ бригада бүхы коллективээрээ оролсоһон байха юм. Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөнэй республика дотор амараар эмхидхэгдэжэ байһые харалгын болоһон үедэ тус коллективэй 66 хүдэлмэришэд энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэ хабатай байба.

Коммунис ажалай түлөө мүрысөөнэй улам дэлгэрхэ тума АТХ-гай ажал хүдэлмэри, ажабайдал, эндэхи хүдэлмэришэдэй һуудал байдалда һайн жэшээ хубилалтанууд эли бодоор харагдажа эхилбэ. Хүдэлмэришэдэй эдэбхи эрмэлзэл улам бадаржа, ашаг туһатай шэнэ үүсхэлнүүд дэлгэржэ захалһан жэшээтэй. Энэ мүрысөөнэй манлайда коммунис ажалай түлөө тэмсэгшэд жагсана. Ажал хүдэлмэрые баяр баясхалангай, зол жаргалай хэрэг болгохын, үйлэдбэрые болбосон гуримаар эрхилдэг болохын түлөө тэмсэл эндэ улам хүсэтэйгөөр эршэдэһэн зэргэтэй.

Хүдэлмэришэдэй хэһэн ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхын зорилгоор хүндэ хүшэр хүдэлмэрые оньһожоруулха, заһабарилгын мастерской болон цехүүд доторхи байдалые гуримтай, ариг сэбэр байлгахын тула анхарал онсо хандуулагдаа. Энэ зориһондоо хүрөөшье гээшэ. Тус АТХ-гай заһабарилгын газарнуудта эндэ тэндэ эмхи гуримгүйгөөр хаяжархиһан детальнуудые, папиросойшье үлэгдэлнүүдые шала дээрэ мүнөө харахагүйт. Заһабарилга хэдэг талмай дээгүүр урдань элһэ хэһэн хайрсагууд, хүрзэнүүд нюдэнэй дарамта боложо байдаг бэлэй. Харин мүнөө ханада хадажа бүхэлһэн, улаан шэрээр шэрдэһэн хайрсагууд дотор элһэн хэгдэнхэй байдаг болоо. Мүнөө мастерской, цехүүд дотороо сэсэг набша тарижа эхилээ.

Цех, таһаг бүхэндэ хубсаһаяа хадагалха шкафууд бии, гэрэлтэй умывальнигууд табигданхай. Иимэ болохолоор хүдэлмэришэн бүхэн ариг сэбэрые сахяагүйдөө арганьгүй болоно бшуу. Илангаяа бог шорой зөөдэг шофёрнуудта үмдэжэ ябаһан хубсаһаяа хүдэлмэриин хубсаһаар һэлгэхэдэнь тон таарамжатай болоно. Шофёрнуудай хүдэлмэридөө үмдэдэг хубсаһаниинь урдань ходо нойтон зандаа, хүйтэн байдаг бэлэй. Харин мүнөө ондоо болонхой.

Авто-ажахын оршондо хоёр таһагтай бани баригданхай. Нэгэн соонь хүдэлмэришэд ажалдаа үмдэдэг муухай болоһон хубсаһаяа тайлажа, хатаалганда үгэдэг. Үглөөдэрынь хүдэлмэридөө ерэхэдэнь, хубсаһаниинь хаташанхай, дулаахан байдаг юм. Тэндэ үдэр бүри халуун уһан, сэбэр аршуул бэлэн байдаг, досоонь хододоо арюун. Иигэжэ хүдэлмэришэдэй ажаллахада аятай зохид эрхэ байдал тогтоогдоо бшуу.

Ажалшадай эдеэлхэ, мүн профсоюзна эдэбхитэдэй комнатонууд ажахын хүдэлмэришэдэй хүсөөр бии болгогдоһон байна. Тэндэнь һаруул, сэбэр, сэсэгүүд ургажа байха юм. Энээнтэй хамта, ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэришье һайжараа. Илангаяа саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөн эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Тэрэ зүблөөе нүхэр Островский хүтэлбэрилдэг. Эндэ техническэ комисси байгуулагданхай. Тэрэнние коммунис ажалай ударник шофёр нүхэр Кадочников хоёрдохи жэлээ хүтэлбэрилнэ. Тус комисси гансахан техническэ асуудалаар—автомашинануудые, түхеэрэлгэнүүдые шалгалгаар хүдэлмэреэ хизаарладаг бэшэ, мүн үйлэдбэриин бусад асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Ажалай жаяг заршам нариинаар сахигдана. Хэрбээ жэлэй саада тээ хүдэлмэришэдэй һогтуугаар ажалдаа ерэдэг, үйлэдбэри дээрээ архидадаг ушарнуудай ходо үзэгдэдэг байгаа һаа, мүнөө тад ондоо болонхой. Ажалай гурим эбдэхэ ябадал дайралдахаяа болинхой гэхэдэ алдуу болохогүй. Эндэ хүдэлмэришэдэй өөһэдынь хүсөөр сатирическэ газетэ ходо гаргагдадаг.

Хүдэлмэришэд эрдэм мэргэжэлээ саашадань дээшэлүүлхэеэ ехэ хүсэдэг болонхой. Энэмнай тэдэнэй үзэл бодолой эрид хубилжа, коммунис шэнжэ шанартай болож байһые гэршэлнэ бшуу. Тиимэһээ лекци, элидхэлэй гү даа, али ямар нэгэн улас түрын удхатай шанартай хөөрэлдөөнэй болоходо тон лэ шударгыгаар хабаададаг болоо. Гадна олон хүн элдэб һургуулида һурана. Жэшээнь, 19 хүн үдэшын дунда һургуулида, 6 хүн заочноор техникум болон институдуудта, 8 хүн механигуудай болон мэргэжэл дээшэлүүлхэ бусад курсануудта һурадаг. Тиихэдэ олохон хүдэлмэришэд политическэ болон экономическа һуралсалда ябана. Эндэ коммунис ажалай дүй дүршэл шудалха һургуули эмхидхэгдэнхэй. тэндэ 60 хүдэлмэришэд һуража байна.

Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн хадаа гансахан хүдэлмэришэдэй ажабайдалда шэнэ, һайн һайхан удха түгэлдэр хубилалтада хүргэнэ бэшэ. Коллективэй үйлэдбэри урагшатай һайнаар, амжалтатайгаар ябуулагдажа байна. Горкомхозой автотранспортна ажахыда бог шорой зөөхэ, айлнуудта уһа асарха, холо ашаа шэрэхэ түсэбөө һараһаа һарада холо үлүүлэн дүүргэдэг заншал мүнхэжэнхэй.

Эдэ бүгэдэ амжалта хадаа имагтал коммунис ажалай түлөө мүрысөөнэй хүсэ ехэтэйгээр, үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрүүлэгдэжэ байһанай үрэ дүн гэжэ онсо тэмдэглэхэ уялгатайбди.

В. КУДРЯШОВА,
облпрофсоведэй ахалагша инструктор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын һооһо бэлдэлгын цехэй хүдэлмэришэн, коммунис ажалай ударник О. Н. Гребенщикова тухай эндэхид һайн мэдэхэ. Энэ хүмнай фабрикада 15 жэл ажаллана.

В. ГАУЧЕНОВЭЙ фото.

КОММУНИС
ажалай түлөө

ЖЭГДЭРНЭЛ ЖАГСААЛАИНЬ ЗЭРГЭНҮҮД

Коммунис ажалай ударник. Коммунис ажалай коллектив.

Иимэ хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөн мүнөө үедэ хото, хүдөөгөөр улам үргэн далайсатай болоно байна.

Жэнэй болгон Оноховин совхоз абаад харябди. Эндэ коммунис хүдэлөөнэй ниитын харалгын эхилтэр коммунис ажалай 59 ударнигууд байһан. Тэдэнэй 46-ниинь мал ажал дээрэ хүдэлдэг. Үшөө 6 тракторист, комбайнернууд, 5 шофёрнууд бии байха. Коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй болохын түлөө 43 хүдэлмэришэд, тэрэ тоодо 20 һаалишад, 5 хонишод, 6 гахайшад, 12 механизаторнууд тэмсэжэ байгаа. Ниитын харалгын эхилһэн сасуу энэ мүрысөөндэ совхозой дүрбэдэхи отделениин Хуушан-Хүрбын һү һаалиин фермынхид, нүхэр А. Ерофеевэй даадаг хонишодой бригада болон бусад малшад, механизаторнууд, хамтадаа 40-өөд хүдэлмэришэд оролсоо бэлэй.

Тэдэнэр булта өөһэдөө тус тустаа шэнэ, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан байха. Жэшээлхэдэ, Хуушан-Хүрбын һаалишад убэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1000—1000 литр һү һааха, мал адуулагшад харууһалжа байһан залуу малайнгаа амидын шэгнүүр убэлэй һарануудта сүүдхэдээ дундаа зэргээр 600—800 граммаар нэмээхэ гэһэн уялгатай.

Харалгын ябажа байха үедэ Ангирай һаалиин фермэдэ (совхозой гурбадахи отделени) коммунис ажалай коллективэй, эндэхи 7 һаалишадта коммунис ажалай ударнигуудай нэрэ зэргэ олгогдобо. Хамта тус фермэ дээрэ 11 һаалишад, хоёр мал адуулагшад ажалладаг юм. Байгша ондо эдэнэрнай ажалай һайн амжалта туйлажа, «бултадаа нэгэнэйнгээ түлөө, нэгэниинь бултанайнгаа түлөө» гэһэн һайн һайхан ёһо заншал баримталжа ажаллана, ажаһууна. Һү һааха, гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээ. Жэлэй туршада 2 510 центнер һү һаажа, 1837 центнер худалдаха даабаритай байбал, арба нэгэ һарын дүнгөөр 2 478 центнер һүн һаагдаад, тэрэнэй 2 005 центнерынь гүрэндэ худалдагдаад байгаа бэлэй. Фермын эрхим һаалишан Нина Шарипова совхоз соогоо түрүүлжэ ябана. Арба нэгэ һарынь дүн гэбэл, хамта 22 072 килограмм һү һаагаа гэхэ гү, али нэгэ үнеэн дээрэ тооложо үзэбэл, 1787 килограмм болоно. Тэрэнэй нүхэдынь Р. Цыдыпова —1 500, Е. Дашидондокова —1484, Р. Нурудинова —1431 литр һү үнеэн бүриһөө һаанхай.

Фермын коллектив эбтэй эетэй, бэе бэедээ туһалалсажа, шанга эрилтэ табилсажа ажалладаг. Эндэ зоотехническэ кружок эмхидхэгдэнхэй, малшад бултадаа һурадаг. Гэр бүлэдөө муу аяг ааша гаргаха, ажалай журам эбдэхэ ушар огто болинхой. Ёһотойл коммунис ёһоор ажалладаг, ажаһуудаг улад болож байна ха юм.

Тэрэшэлэн Михаил Яковлевич Соболевой даадаг хонишодой бригада коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Байгша ондо тэрэ 100 эхэ хонин бүриһөө 91 хурьга абажа түлжүүлээ.

Мүнөө үедэ Онохойн совхоздо коммунис ажалай 6 коллектив, 82 ударнигууд тоологдоно. Тиихэдэ 125 хүдэлмэришэд, 4 коллектив иимэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ.

Коммунис мүрысөөнэй дүлэн соо үйлэдбэриин түрүүшүүлэй тоо үдэрһөө үдэртэ олошорно. Тэдэнэй дундаһаа механизаторнууд В. С. Козлов, Н. И. Рязанов, Ф. Ф. Шурыгин, овощ ургуулагшад Е. Ф. Белых, Х. И. Воробьева, мал адуулагшад Ц. Д. Сандаков, С. Е. Потёмкин, С. Е. Кабаков болон бусадые нэрлэжэ болоно.

Һаяхан эндэ совхозой коммунис ажалай ударнигуудай слёт болож үнгэрөө. Слёдто хабаадалсаһан замай залуушад өөһэдынгөө ажал хэрэг, дүй дүршэл тухайгаа хөөрэжэ үгэһэн байна.

А. БАЯНДУЕВ.

НИИТЫН ХАРАЛГЫН ДҮН СОГСОЛОГДОО

«Забайкаллес» комбинадай модо бэлэдхэлэй, модо болбосоруулгын предприятинуудай хүдэлмэришэдэй дунда коммунис ажалай түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ хүдэлөөнэй ниитын харалгын дүн һаяхан согсологдоо.

Модошодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ амжалта туйлахын тула шэнэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй болобо. Бага комплексно олон бригаданууд модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ ажалдаа шэнэ технологи хэрэглэнэ. Түрүүшүүлэй дүй дүршэл шудалан дэлгэрүүлхын тула зарим леспромхозуудай дэргэдэ түрүү дүй дүршэлэй һургуулинууд амжалтатай һайнаар хүдэлжэ байна.

Байгалай модоной баазада ниитын харалга һайнаар үнгэргэгдөө. Нүхэр А. И. Дук гэгшын даадаг коммунис ажалай бригада ажалайнгаа нормо 5 процентээр дээшэлүүлхэ үүсхэл гаргаһан юм. Баазын 10 бригада, модон хайрсагуудые хэдэг цехэй коллектив тэрэнэй жэшээгээр ажалайнгаа нормо дээшэлүүлээ. Мүн Сэлэнгын модоной баазын 79 түрүүшүүл харалгын үедэ ажалайнгаа нормо 5—15 процентээр дээшэлүүлбэ. Үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ талаар ехэ ажал хэгдээ. Иигэжэ тус баазынхид совнархоз соогоо түрүүлжэ гараад, мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Шэнэ, түрүү юумэ үүсхэгшэд арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан Бүхэсоюзна выставкын медаляар шагнагдаа. Баргажанай леспромхозой бага комплексно бригадые даагша Н. А. Молчанов мүнгэн медальда, бригадир В. С. Михайлов, үйлэдбэриин техническэ таһагые даагша В. Г. Козлов гэгшэд бронзо медальда хүртэбэд.

Ой модоной промышленностиин 60 гаран түрүүшүүл республикын коммунис ажалай ударнигуудай слёдто хабаадалсаха эрхэ олобо.

Н. ТЮРНЕВ.

РЕПОРТАЖ

УТАҺАН ЭЭРЭГДЭНЭ УРМАТАЙ

Хэдэн жэлэй саада тээ Хяагтын урда зүгэй, Монголой хилын захадахи тала абяа шэмээгүй, хооһон байгша һэн. Харин мүнөө автомашинануудай иишэ тиишээ гүйлгэлдэхэ, хүнүүдэй һүндэлхэнь харагдадаг. Үнинһөө хойшо зүндөө орхигдоһон, хэдэн арбаад жэлэй туршада хэрэглэгдээгүй байһан таможни соо ээрэлгын-трикотажна фабрика эмхидхэгдэһэн. Тэрэ гэһээр табан жэл үнгэрбэ. Эхэ оронойнгоо шэб шэнэ техникээр зэбсэгжэһэн хүсэ ехэтэй предприяти болоторoo тус фабрика хүгжөө. Эндэ 800 гаран хүдэлмэришэд ажаллана.

Хяагтын ээрэлгын-трикотажна фабрикые комбинат гэжэ нэрлээ һаа зүйтэй хаш. Дунда Азиһаа эльгээгдэһэн хлопок эндэ эбтэжэ, урилгын, һамналгын, ээрэлгын, ниидхэ, орёолгын, нэхэлгын, шэрдэлгын, эсхэлгын болон оёлгын цехүүдээр дам дамаа гаража, бэлэн продукци болгогдоо, складуудта тушаагдадаг.

Эндэхи хүдэлмэришэд ямар продукци бүтээнэб? Тэрэнэй ассортимент олон янзын, бүхы дээрээ 32 элдэб янзын продукци бүтээгдэнэ. Гансал энэ жэлдэ хэдэн ондоо түхэлэй трикотаж хубсаһан нэхэгдэдэг болоо. Ерэхэ жэлдэ бүри олон янзын хубсаһан нэхэгдэхэ.

Би һаяхан эндэ бүхэли үдэрөө үнгэргөөб. Директорэй кабинедтэ ороходом, тэрэ Ленинград городтой хөөрэлдэжэ байба.

— Һанаагаа бү зобогты. Тандэ эльгээгдэхэ бүдые саг соогоо абаха байхат,— гэжэ И. И. Виноградов телефоной трубкаар харюусаба. Ямар бүд фабрикаһаа Ленинград эльгээгдэхэ байһа гээшэб гэжэ һонирхобоб. Хяагтын трикотаж нэхэгшэдэй продукци гансал республика соогоо хэрэглэгдэдэг бэшэ, харин Эхэ оронеймнай олон зүг тээшэ эльгээгдэдэг байба. Өөгдоһон трикотаж хубсаһан Молдави, Спасск, Шэтэ, Томск, Алтай, Ачинск, Абакан, Канск, Красноярск эльгээгдэдэг, ээрэгдэһэн утаһан, трикотаж бүд Ленинград, Печеро, Старые Руссы, Великие Луки хүрэтэр ябуулагдадаг юм.

Фабрикын коллективэй ажалда элдэб бэрхэшээл тохёолдодог. Гэбэшье тэдэнэр бэрхэшээлһээ айдаггүй, зорилгоёо дүүргэхын тула хүсэ шэдалаа элсүүлэн ажалладаг. Энээнһээ урда гээгдэжэ ябаһан коллектив товарна, валовой продукци үйлэдбэрилхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг, продукциин өөрын үнэ хямдаруулха гэжэ ехэ тэмсэл ябуулдаг болонхой.

Коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэдэ хүртэлсэхын түлөө мүрысөөн коллективтэ үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Тэдэнэр энэ тэмсэлдээ зарим тэды амжалта туйлаа. Үйлэдбэриин 200 түрүүшүүл коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртөө. Үргэн хэрэглэлэй эд бараанай цехэйхид жэлэй үнгэрһэн үеын туршада түсэбһөө гадуур 5 мянга гаран түхэригэй продукци бүтээгээ. Ажалай түрүүшүүл В. Кузьмина, У. Манекина, И. Гончарова, И. Старцева болон бусад мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсанхай.

Тэдэнэр туйлаһан амжалтаараа зоригжожо, бүри һайн үрэ дүн харуулха зорилго урдаа табиба. Тиимэһээ нэн түрүүн эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ гэжэ хэлсэбэ. Фабрикын хүдэлмэришэд түрүү предприятинуудай, замай залуушадай дүй дүршэл халан абалсаха, өөһэдынгөө дунда дэлгэрүүлхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулдаг болоо. Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой үрэмдэгшэ А. Грехневагай үүсхэл эндэ халуунаар дэмжэгдээ. Тэрэнэй жэшээгээр Раиса Протасова, Ксения Афанасьева, Нина Перевалова, Мария Степанова болон бусад түрүүшүүл ажалай нормо 20 процентээр дээшэлүүлхэ гүйлтэ барижа, шэнэ нормоёо үлүүлэн дүүргэнэ. Трикотаж нэхэгшэдэй жэшээгээр эсхэлгын, мүн үргэн хэрэглэлэй эд бараанай цехүүдэй хүдэлмэришэд ажалайнгаа нормо дээшэлүүлһэн байна. Утаһа ээрэгшэд олон машина хангадаг болоо.

Коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэдэ хүртэхын тула утаһа ээрэгшэд, трикотаж нэхэгшэд, хубсаһа оёгшод бултадаа эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Коллективэй 100 хүн хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулида, 400-ниинь коммунис ажалай һургуули болон элдэб кружогуудта, 30 хүдэлмэришэд дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудта һурана. Коллективэй һуралсалаар дирекци, партийна, профсоюзна, комсомолой организацинууд ходо һонирхожо, шалгажа байдаг.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада соо предприятида дүй дүршэлтэй, мэргэжэлтэй кадрнууд хүмүүжэн ургаа. Мастерай туһалагшад Александр Приходько, Василий Никитин, Николай Бурлаков, мүрысөөндэ түрүүлэгшэд Тамара Жамьянова, Тоня, Кожевникова, Надя Тулубаева, Елизавета Бурцева, Августа Каравашкина, Галя Кантер болон бусадые тэдэнэй тоодо нэрлэмээр.

Жэл ерэхэ бүри залуу энэ фабрика хүгжэжэ, тэрэнэй хүсэ шадал ехэ болоно. Һаяхан эндэ шэнэ томо корпус ашаглалгада тушаагдаа. Тэндэнь оёдолой цех түбхинэбэ. Урдань тала байһан газарта хоёр дабхар олон гэрнүүд жэрылдэн бодхоогдоо, 90 үхибүүдые хүмүүжүүлхэ саад-ясли баригдажа дүүргэгдээ.

Ажалай түрүүшүүлэй нэгэн Тамара Жамьяновагай ажаллажа байһаниинь зураг дээрэ харуулагдана.

А. СУРМАЧ.
Авторай фото.

ТҮҮХЭТЭ газарнуудаар

МАРКСЫН

Марксын ажалладаг байһан таһалгын макет гэһэн шэнэ экспонадтай К. Марксын, Ф. Энгельсын Москвадахи музейе харагшад һая танилсаба.

Научна коммунизмын үндэһэ табиһан энэ ехэ хүн 1864 оной мартһаа 1875 оной март хүрэтэр Лондоной Мейтленд-Парк-Род, I гэһэн адрестай байрада ажаһуудаг байгаа. «Капитал», «Францидахи граждан дайн» гэһэн гайхамшагта зохёолнуудаа тэндэ һуухадаа бэшэһэн.

Тэрэ гэрэйнь газаа талые, Марксын ажалладаг таһалгын дотор талые, угайдхадаа тухайлжа харуулмаар гансашье фотографи гү, али зураг үлөөгүй юм. Тиимын тула Марксын ажалладаг кабинедэй түхэл хэлбэр зохёоходоо, музейн хүдэлмэрилэгшэд али зэргын ехэ бэрхэшээлнүүдтэй дайралдаа гэжэ һананабта.

Ямар юумэнүүдые үндэһэ болгон баримталаабибди?

Хамагай түрүүн Маркста өөртэнь хабаатай зөөри хэрэгсэлнүүд тэдэнэй тоодо оролсоно. Тэдэниие тоолохо болоо һаа.: ажаллахадаа һуудаг креслэ амархадаа һуудаг креслэ, секретер (абдар). Марксын эхэнэр—Женни фон Вестфалин гэгшын зураг. Мүн Марксында оло дахин ябаһан, ороһон нүхэдэйнь тон үнэтэ дурасхаалнууд мүнөө хүрэтэр бүтэн байба

Тэрэшэлэн Марксын өөрынь, тэрэнэй гэр бүлынхидэй, нүхэдэй бэшэгүүд доторһоо шухаг мэдээнүүд суглуулагдаһан. Тэрэ үедэ гарадаг байһан гоё зураг хээтэй журналнуудые хаража, Лондоной гэрнүүд ямар маяг түхэлтэй байгааб гэжэ тухайлагдаһан байгаа.

Мейтленд-Парк-Род, I гэһэн гэртэ Маркс 1864 оной март соо буугаа һэн гэжэ дээрэ хэлэгдээ бэлэй. Басагадынь бээ хүсэһэн, томо болоһон—Женни гэжэ ехэ басаганиинь 20-той болоһон байба. Урда тээнь олон юумэ үзэһэн юм. Заримандаа эдихэ ууха юумээр, мүнгөөр дутаад, зөөринээ ломбардда абаашажа хааха, тушааха сагшье ерэдэг һэн ха. Түрэһэн нютагаа орхижо, Лондон ошожо, түрүүшынгээ 12—13 жэл соо Маркстан тулиха ядахые үзөө бэлэй: ходо үбдэһэн дүрбэн үхибүүдынь үхэһэн юм, байраяа ходол һэлгэхэ баатай болоһон, үри доёнходо дарагдаһан юм. К. Марксын эхын наһа барахадаа орхиһон багахан мүнгэ зөөреэр, мүн эрхим нүхэр Вильгельм Вольф гэгшын орхиһон мүнгэ зөөреэр тэдхэгдэжэ, Маркстан одоошье байрын талаар хашалангһаа гарантаһан байгаа.

Марксын ажалладаг байһан таһалгын түхэл хэлбэр эгээл тэрэ үеынхеэр музей соо мүнөө тухайлан табигдаа. 1865 оной февральда, нэгэдэхи Интернационалай тогтоһоной һүүлээр дүрбэн һара болоод байхада, Маркстай анхан уулзаһан Поль Лафарг тэрэ кабинет тухай тодорхойгоор бэшэһэн юм. Тиихэдэ Маркс үбдэн татажа байбашье, «Капиталайнгаа» нэгэдэхи томые ехэл габшагайгаар бэшэжэ байгаа бэлэй гээд Лафарг дурдана. Энэ зохёолоо дүүргэнгүй һалашана аа гүб гээд айдаг, мүн залуушуулай гэртэнь ерэхэдэ ехээр баярладаг байһан. «Минии һүүлээр коммунис номнол үргэлжэлүүлхэ хүнүүдые һургаха, бэлдэхэ ёһотой хүмби» гэжэ Маркс хэлэдэг һэн.

«...Социалис бодолой бэрхэ мастерай һанамжые дуулахын тула дэлхэй дайдын бүхы түрүү хүнүүдэй ерэжэ ородог байһан Мейтленд-Парк-Родтохи тэрэл таһалга соо тодоитой турүүшынхеэ уулзаа һэм. Марксын сэдьхэлые ойлгохо, удалха гэжэ һанаа һаа, түүхэтэ тэрэ таһалгые мэдэхэ хэрэгтэй.

Тэрэ таһалга хоёрдохи дабхарта байдаг һэн. Наранай гэрэл хабатай элбэгээр оруулдаг үргэн сонхонь парк сэсэрлиг худар хараһан байгаа. Ушаагай [illegible] талаар, сонхын шанха урдань, ханын хажуугаар номой тагуud табигданхай. тэдээн дээрэ элдэб ном, газетэ болон саарһанууд үһээдэ хүрэтэр обоолоотой байдаг бэлэй. Ушаагай тэг урда, сонхын үрөөһэн талада, табяатай хоёр стол дээрэ мүн лэ обоо онги ном, газетэ, элдэб эсын саарһан сомоотой хэбтэгшэ һэн. Таһалгын гол дунда, эгээл һаруул газарта, утаашаа гурба, үргэн руугаа—хоёр фут бэшэгэй стол, модон креслэ табяатай байха. Тэрэ креслын, сонхо тушаахи номой шкафай хоорондо, арһаар бүригдэһэн диван дээрэ Маркс үе үе болоод лэ хэбтэжэ амардаг байба. Ушаар дээрэншье баһал номууд хэбтэдэг, мүн эндэнь тамхи, зуруул, пресс-папье, басагануудайнь, һамганайнь, Вильгельм Вольфын, Фридрих Энгельсын фотографинууд байдаг һэн...

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной декабрин 24.

ТАТАР УУЖАМ ДАЙДАДА

ЗАМАЙ очерк

Татарай Автономито Совет Социалис Республика тухай манай корреспондентын замай очеркнуудые мүнөөдэр толилнобди. Коммунизм байгуулжа байгаа аха дүү арадуудай ажал, ажабайдал, тэдэнэй амжалтанууд тухай уншагшадта хөөрэжэ үгэхэ зорилготойгоор Россин Федерациин автономито республикануудай журналистнуудай хамтаараа аяншалгын эхин энэмнай болоно бшуу.

Саашадаа манай газетэдэ, автономито аха дүү республиканууд тухай очеркнууд толилогдожо байна.

Татарай суута эрдэмтэн-химик, профессор Г. Х. Камайн химиин лаборатори соо. Зүүн гар тээнь тэрэнэй һурагша, химиин эрдэмэй кандидат Тюменцев гэгшэ һууна. В. АНАНЬЕВАЙ фото.

Ямаршье хото городто хүрэжэ ерэхэ гээшэ бэлэн шанги. Самолёдой дэрбэгэр дали доогуур үйлсэ гудамжа, ордон, барилганууд жэргэнэлдэн үнгэрхэ. Агаарай онгосошье газарта зөөлэхэнөөр буужа, бетон харгыгаар гүйгөөдхихэ. Стюардессын урихан хоолой зэдэлхэ:

—Уулзатараа баяртай, нүхэд!

Аэровокзалай зүүн хажууһаа багажаа абахат.

Бишыхан чемоданаа абаад, «Казань» гэжэ томоор бэшэгдэһэн үзэгүүд доогуур гаража, сэсэрлигтэ умбаһан үйлсэдэ ороходо бэлэн аабдаа. Теэд энэ хото город тухай юу мэдээд орхихобши. Эдэ архитектурна түхэлөөрөө хүнине гайхуулһан, ямаршье городто бодхоогдожо байдаг кварталһаа илгаагүй шэнэ барилгатай үйлсэнүүд шамда одоо юу хэлэбэ гээшэб? һайхашааха, гоёшоохол хүн бээзэт. Энэ үйлсөөр хүүен ябаһан хүн зоной урадхал шамда түргэн горхо мүрэнине һануулха, теэд ши энэ хүүеэн шууяан соо юу ойлгон шагнажа абахабши?

Танигдаагүй хото городой ажабайдал, амисхаал, абари зангыень һайнаар мэдэхын тулада ехэхэн саг хэрэгтэй ха. Теэд намда урагшатай байба. Би Казаньда һаяхан баригдаһан «Волга» гэжэ гостиницада тогтобоб.

Хоёрдохи үдэртөө Казаниин оперо, балетэй театрта татар композитор Б. Жигановӑй «Муса Джалиль» гэһэн оперые шагнабаб. Түрэл дайда, Эхэ орон тухайгаа Джалилиин дуулаһан дуунууд тэндэ миниии уулзаһан хүнүүдэй абари зан, ажал хэрэг, эрмэлзэл бодолыень ойлгоходомни ямараар туһалаа гэжэ һананат.

Ургасын баярай һайндэр! Арадай ажахын түйлалтануудай выставкэ, бухэли үдэртөө наярһан уран һайханай бүлгэмэйхидэй концерт, алтан намарай ёһотой найр!

«Органосинтез» гэһэн химическэ заводой 300 модо утатай газай сорго!

Ямар олон хүнүүдээр уулзагдаа гээшэб! Тэдэнэй хэрэг, ажал, бодол, хуби заяаниинь түрэл һайхан Татарстан тухайнь тодоор намда хэлэжэ үгөө.

Татаринай зол хуби

ЭРТЭ УРДЫН римлянуудай һүзэглэдэг байһан бурхан тухай дуулаа һэн гүт? Хуби заяан, зол, талаан, хубиин бурхан. Урданай миф, домог тухай һургуулиин шабишье хэлээд үгэхэ: дали жэгүүртэй мөөр дээрэ намилзаһан хубсаһатай эхэнэр гэхэ. Теэд зол хуби тухай 1917 онһоо хойшо түрэһэн хүн юун гэжэ һанахаб? Илангаяа Волгын пароходто эшаа тээгшэ, татарин Камайн зол хуби тухай хүн юун гэхэ байгаа хаб? Зол хуби тухай Камай хаанаһаа мэдэхэб?! Тэрэнэй бүхы бодол ухаандань гансал «Кавказ ба Меркурий» гэһэн пароходой компани байгаа һааб даа. Урданай домог, миф, зол хубиин бурхан тухай ашаа тээгшын хүбүүн, һургуули һудар гээшые һанаандаа оруулаашьегүй хүн хаанаһаа мэдэхэ бэлэй. Дабһа, ороо̆о үргэлжэ ородог харанхы муухай трюмынь тэрээндэ яһала танил һэн.

Богонёор хэлэхэдэ, энэ залуу хүнэй хуби заяанда зол хубиин эхэнэр бурханшье, «Кавказ ба Меркурий» гэһэн пароходойшье компани хабаатай бэшэ. Татаринай хуби заяае Октябриин революци шиидхэжэ, пролетар лэ зан абаринь тэрэнние саашань хүтэлэн ошоол!

Колчагай бандидуудаар тэрэ һайса буудалдаа. Татар, казах, хакасуудай дунда комсомолой түрүүшын ячейкэнүүдые эмхидхэлсээ. РКП(б) X съезд дээрэ Ленинэй үгэ хэлэхые шагнаа. һүүлдэнь һураа, ажаллажа байгаад һураа. Менделеевскэ V съезд дээрэ элидхэл хээ. Ямар ехэ гайхал болоо һэм: татар-химик.

250 томо шэнжэлгын автор, химиин эрдэмэй доктор, профессор Камай зүүн гараараа бэшэхэ зуураа, шоглоод абана: «Ашаа тээдэг байхадаа һалгайбша һэм, тиимэ хүндэшни зүб дурэтэй хүн бэлээр таарадаг шуу. Тэрэ гэһээр һурашооб». Харахада газарлиг, набтаршаг аад, ехэл хүнгэн, түргэн хүн. Шоглоходоо ядахагүй. Энэ хүнтэй суг ажаллахада амар ёһотой, тэрэнтэй суг хүдэлдэг залуушуул олон.

...Гушаад оной эхеэр Камай Германи эльгээгдэһэн юм. Тэндэхи мэдээжэ эрдэмтэн, профессор Мейзенхеймерэй лабораторидо һургуули гаража, химиин орёо оньһые шэнжэлхэ ёһотой байгаа. Тюбинген городто тэрээн гухай һонихоноор хэлсэдэг байба: Казаньһаа химик ерээ. Татарин. Теэд һүүлдэнь хэды дахин опыт хэһэнэйнь һүүлдэ шадамар, уран гартай хүн гэжэл хэлсэдэг болоо һэн. Ерээдүйн ехэ эрдэмтэн гэжэ тэрэнние тоолодог байба.

Тюбинген городто гансал химиин нюуса шудалаа бэшэ.

— Профессор Мейзенхеймертэй ходо наука, политика тухай хөөрэлдэхэбди,—гээд, Камай залихан эхилнэ.—Дэлхэй, бүмбэрсэг, хүн зоной хэрэгээр, хуби заягаар һонирхохо дом, Мейзенхеймер дураа гутагша һэн. Сэхэ сэбэр хүн аад, политика гээшые тоодоггүй хүн байгаа. Эрдэм наукада үлүү юумэн хэрэггүй, эрдэмтэдтэ һаалта хээгүй һаа болоол гэгшэ һэн. Засагта хэн байнаб, эрдэмтэндэ хамаагүй. Засаг лэ шанга һаа, би диктатурын түлөөб. Ямаршье һаань, Пролетариадайшье диктатурада эсэргүү бэшэб гэжэ энеэдэг һэн.

Теэд энэ энеэдэншье ханяадан болоно һэн даа. һүүлдэ Гитлер засагта ерэхэдээ Мейзенхеймерые хэрэгһээнь сүлөөлжэ, эрдэм наука шудалхыень хориһон. Тиигэжэ тэрэ элитэ эрдэмтэн удангүй наһа бараһан гэхэ...

Энэ эрдэмтэн-гражданин, эрдэмтэн-коммунистын өөрын һанал бодолые Камайн шэнжэлгэ бүхэндэ мэдэрхэш. Ажабайдалай долгиндо һайсахан нэшүүлээ, «халуун шулуу долёогоо». Ганса хүндэ шүтэлгын үедэ Камай хардуулаад, партиһаа гаргагдаһан. Теэд эдэ бүгэдэ хардалга гүрдэлгэ тэрэнэй зоригые заахашье хухалаагүй. Дайнай үедэ Камай харюусалгатай, аюултай хүдэлмэри дээрэ ябаа. Дайнай һүүлээр научна ехэ хүдэлмэри ябуулаа. һүүлдэнь Гүрэнэй шангай лауреат болоо...

Камайтай хөөрэлдэжэ байхадаа, ямаршьеб баяр омогорхолой мэдэрэлдэ заатагүй абтахаш. Токарь, столяр, ашаа тээгшэдһээ гараһан татар эрдэмтэд, мүнөөнэй ехэ химиин шэнэ заводуудай технологиие тодорхойлон гаргажа байһан шабинар тухайгаа хөөрэхэдэнь, зол хубиин бурхан тухай һанаха гүш даа. Энэ «бурхан» XX зуун жэлэй хүн бүхэндэ золтой хубиие үгэхэ гээшэ гү? Энэ юрөөгшэ бурхамнай—Октябриин революци һэмнай.

Залиршагүй хүсэн хаанаһааб?

«ОРГАНОСИНТЕЗ» гэжэ заводой парткомой секретарь, инженер Юсупов сонхын хажууда зогсоно. Эндэһээ, гурбадахи дабхарай оройһоо предприятиин бүхы талмай альган дээрэ мэтээр харагдана. Үнгын сорсонууд: ууралай, газай—хэдэн олон һалаа сорсонууд зүг бүхэн тээшэ таража, цехүүдэй сагаан гэр, химиин гайхамшагта колонноонуудые холбоно. Юун гэһэн үльгэр, онтохон соохи шэнги орон дэлхэй гээшэб!

«Органосинтез» мүнөө ажаллана, өөрыгөө түргэн харюулжа эхилээ. Асари хүсэтэ арбан табан крануудай тохорюун ута хүзүүнүүд завод дээгүүр ёрбойлдоно. Боро ногоон тала дээгүүр самосвал, бульдозернууд ондого сондого эролдонод. Аалихан алхалһан экскаваторай ула дороһоо бүр шабарай шара гэзэгэ һуунагтан үлэнэ. «Органосинтез» үшөөл ургажа, хүгжэжэ байһаар.

—Бидэшни мүнөө үень фенол, ацетон гэхэ мэтые үйлэдбэрилэн гарганабди. Элэмнай органическа синтезэй шухала продукт гээшэл,—гэжэ Юсупов хөөрэнэ.—Иигээд һаядаа модифакторнуудые гаргадаг болохобди. Продукцишье һайн ябажа байна. Миил буляалдаанда тооной.

Заводой ерээдүй тухай Юсупов хөөрэнэ. Предприятиин асари ехэ арга боломжо, тэрэнэй гайхамшагта хүгжэлтэ тухай шагнажа, хаража һуухадаа, энэл даа манай ехэ химиин эхин түлга гэжэ хэлэхэ, омогорхохо хүсэл эжэ эхигүй досоош мүндэлөөд орхихо. Теэд нэгэ тээшэнь хараад үзэхэдэ, эдэ түхеэрэлгэнүүд промышленна шалгалтада олоор бэлдэгдэнхэй. 300 модо утатай соргоор шэнгэрүүлэгдэһэн газай дамжан ерэхэдэ, заводойшье хуби заяан нэгэ тээшээ шиидхэгдэхэл, Минимбаеваһаа газ ерэжэ, органическа синтезэй түүхэй гол эд эсарагдахань ха юм. Иимэ ута сорго дэлхэй дээрэ дуулдаагүй ёһотой. Түрүүшын шалгалтануудай дүн һайншье гэлэй һэн. Зүгөөр инженер Юсупов һанаагаа амарнагүй. Хими гээшэмнай нарин хэрэг даа.

Богонёор хэлэхэдэ, «Органосинтез» заводой нэгэшье хүдэлмэришэн һанаагаа амараагүй.

Химическэ предприятиин ажалай хуудаһые зураглан бэшэхэ тон хүшэр. Хажуу талаһаань гайхалтайшье юумэн угы, түхеэрэлгэ, зэр зэмсэгынь орёо нарин юм аабза. Заахан столнуудай саана залуу хүбүүд, басагад һуугаад, приборнуудые харана, шалгана. Хаа-яа тэдэнэй зариманиинь түргэн юушьеб тооложо бодожо гаргаад, нэгэ рычаг мушхаад, оньһо дараад орхино. Ёһотойл автоматика.

Энэ заводые ашаглалгада үгэлгэн дээрэ ямар хүндэ хүшэр байгаа һэм гэжэ тэдэнэйл хөөрэлдөөнһөө элирнэ. Инженер Мемышев, үнөөхи Юсуповнайшье хэдэн һараар цехһээ гарадаггүй, тэндээ хонодог һэн. Тэдэнэй походно орон шэрээнүүд мүнөөшье тэндээ. Бэлэн. Иимэ юумэ мэдэһэнэй һүүлдэ залуу хүбүүд, басагад тээшэ урихынаар хараад абахаш. Хүнэй гар хорон лэ гээшэ ха, энэ зэрлиг хүсые аппарадууд соо хаагаад, дуратай юумэеэ хүүлэжэ байха. Энэ хазаарлагдаһан зэрлиг хүсэн хүндэ хүшэр ажалай амтэ үзөөд байхадаа, алдуурашахагүй гү?

Алдуурхагүй. Заводой инженернүүд, хүдэлмэришэд анхаралтай, хёрхо. Тэдэнэй өөрынь ганса шадабари бэшэ, харин оронойнмай агаал үнинэй химик-органигуудай казанска һургуулиин баян дүй дүршэл гартань адхаатай гээшэл!

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи хуудаһанда).

Эхэ оронойнмай ехэ химиин омогорхол болоһон Казанска химическэ завод дээгүүр ябаа һаа, иимэ үндэр аранга бахана хоолойнуудые үзэхэт. Зураг дээрэ: «Органосинтез» гэжэ заводто. В. АНАНЬЕВАЙ фото.

Соведүүдэй хүдэлмэри

АЖАХЫН АСУУДАЛЫЕ АЛГАД ГАРАЛТАГҮЙ

КПСС-эй ЦК-гай октябриин болон ноябриин Пленумүүдэй зааһанай ёһоор, нютагай Соведүүдэй үүргэ улам дээшэлнэ. Нютагай Соведүүдэй хүдэлмэри гансал соёл культурын, ажаһуудалай асуудалнуудые шиидхэлгээр хизаарлагдана бэшэ, мүн ажахын хэрэгүүдые шиидхэлсэхэ ёһотой болоно.

Эгээ мүнөө үедэ колхоз, совхозуудай нииитын малые тобир тарганаар ондо оруулха, малай түл абалгые һайнаар үнгэргэхэ, мал ажалһаа абтаха продукциие элбэг болгохо зорилго гол түлөб бэелүүлэгдэжэ байна.

Хориин, Яруунын, Захааминай, Ахын аймагуудай нютагай Соведууд малшадай ажаһуудалай, соёл культурын хэрэглэмжые һайнаар хангаха тушаа тодорхой арга хэмжээнүүдые хараалаад, тэрэнээ бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө оролдожо байна. Жэшээлхэдэ, Яруунын аймагай Хондын сомоной Совет «Комсомольский» совхозой малшад, таряашадые соёл культурын, эмнэлгын, ажаһуудалай талаар хангалгые һайжаруулхын тула өөрынгөө депутадуудай, саг үргэлжын комиссинуудай болон бүхы эдэбхитэдэй хүсые элсүүлнэ. Тэндэ олониитын хүсөөр һургуули болон хүүгэдэй саад, яслинуудай байранууд заһабарилагдаа. Совхозой ажахын хүдэлмэридэ туһаламжа үзүүлжэ байдаг болонхой. Энээнэйнь ашаа үрэ бодотоор харагдана. Республикын нютагай Соведүүдэй социалис мүрысөөндэ байгша оной гурбадахи кварталай дүнгөөр Хондын сомоной Совет түрүү һуури эзэлжэ, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг абаһан юм. Энэмнай юу харуулнаб гэхэдэ, дурсагдаһан сомсовет ажахын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ яһала бодотоор нүлөөлжэ шададаг болоһон байна бшуу.

Зэдын аймагай Доодо-Ториин сельскэ Совет баһал саг үргэлжын бүхы комиссинуудые, олониитын эмхинүүдые һайнаар хүдэлгэдэг болоһоороо бүхы республика дотороо суурхана. Тэндэ эхэнэрнүүдэй хоёр совет, нүхэдэй 3 сүүд, арадай гурбан дружина, гудамжын гурбан комисси байгуулагдажа, мал ажал дээгүүршье ажал хүдэлмэри ябуулжа эхилэнхэй. Клубайнь эдэбхитэдэй тоодо хонишод, һаалишад оролсоно. Тэдэнэр бүхэросин уран һайханай харалгада муу бэшээр бэлдээ. Эндэ соёл культурын талаар саг үргэлжын комиссиинхидай хэһэн хүдэлмэри бүри эли тодо боложо үгэнэ.

Улаан-Үдын аймагай Ивалгын сомоной Соведэй 63 депутадай олонхинь ажахын шиидхэхы һалбаринууд дээрэ—хонишод, һаалишад, малшад, механизаторнуудаар ажалладаг. Тэдэнэй олонхинь коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. «Иигээд лэ ажахын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха аргатай болобобди. һая болотор бидэнэр, депутадуудта гансал ажаһуудалай талаар ажал ябуулхые дурадхагша һэн»,—гээд тэдэнэр хөөрэлдэнэ.

Республикымнай холын хойто зүгэй Баунтын районой Муйска сельсовет баһал ехэ эдэбхи үүсхэл гаргажа байна. Тэндэ Муя тосхондо байгша ондо 80 хүнэй һууритай шэнэ клуб ашаглалгада үгтэбэ. Тэндэхид гүйсэдкомойнгоо һүүлшын заседанинууд дээрэ ажахын хэдэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

Байгша ондо республика доторнай хүдөө нютагуудаар гүрэнэй мүнгэ зөөреэр 5940 хүнэй һууритай һургуулиин 10 байшан, 640 һууритай 2 интернат һургуули, 520 һууритай хүүгэдэй 5 саад баригдажа ашаглалгада үгтэнхэй.

Мүн колхоз, совхозуудай болон олониитын хүсөөр баригдаһан һургуулиин, соёл культурын болон үхибүүдэй саад, яслинуудай бусадшье барилганууд олон.

Саашадаашье нютаг бүхэндэ иимэрхүү хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ. Нютагай Совет бүхэн бүри ехэ эдэбхи эрмэлзэл гаргаха юм бээзэ.

Нютагай Соведүүдэй ажал хүдэлмэри дээрэ дутагдалнууд үшөөл олон байһаар. Тэдэнэй зариманиинь урда мэтэ ажахын хэрэгүүдтэ огто хамаархадаггүй, депутадууд болон эдэбхитэдэй хүсые түс хэрэгтэ тон һулаар элсүүлдэг байһаар. Жэшээнь, малай үбэлжэлгын хэды түлэг үедөө оробошье, фермэ болон отаранууд дээгүүр депутадай постнуудые эмхидхэнэгүй.

Дурсагдаһан дутагдалнуудаа усадхабал, нютагаймнай Соведэй депутадууд айхабтар ехэ юумэ бүтээхэ, хэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Н. ЦОКТОЕВ,
БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эмхидхэлэй таһагай инструктор.

ГЕРМАНИИН ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА. Ростогой «Нептун-верфь» гэжэ верфь шэнэ түхэлэй корабльнуудые бүтээжэ ороо. Түрүүшын судна—урадхуул кран (зураг дээрэ) ГДР-тэ ехэ захил хэдэг Советскэ Союзда зорюулагдан бүтээгдэжэ байнхай.

АДН-эй—ТАСС-ай фото.

АЖАЛЛАҺАН ТАҺАЛГА

Саарһануудайнь ойро хэнэйшье хүрэхэ гэбэл, Маркс хоридог байгаа. Газааһаань харахада гуримгүй шэнгишье һаа, үнэндөө ном, дэбтэр бүхэниинь тон нягта гуримтайгаар, байха байха һууридаа сомогдонхой байдаг бэлэй.

...Ямар маягаар амардаг һэм гэхэдэ, үүдэ сонхо хоёрой хоорондо дэлгэгдэһэн ковёр дээгүүр хойшо, урагшаа ябажа амардаг байгаа. Яба ябаһаар тэрэ ковёройнгоо тэг дундуур зүргэ харгы гаргажархёо һэн.

Үе үе болоод лэ Маркс диван дээрээ хэбтээд, романуудые уншадаг, заримдаа хэдэн ном нэгэн доро эхилээд, ээлжээлэн уншадаг байһан...»

Ф. Энгельсын мэдээсэһэнэй ёһоор, «Капиталай» автор наһанайнгаа һүүлшын минутануудые креслэдэ һуунгаар үнгэргэһэн байгаа.

Марксые хүдөөлүүлгэ дээрэ Энгельс иигэжэ хэлээ һэн: «Оройдоо хоёрхон минутын турша соо гансаарыень орхёо һэмди. Теэд дахинаа таһалга соо ороходомнай, креслэ соогоо мүнхэ нойроор нойрсошоһон байба».

Тэрэ креслэнь Энгельстэ байһан аад, тэрэнэй наһа барахада, Марксын басаган Элеонородо дамжан орожо, бүри хожом К. Марксын аша хүбүүн Жан Лонге гэгшэ бусад зүйлнүүдтэйнь хамта Франци абаашаһан юм.

1939 ондо КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институтда Жан Лонгейн һамган Анита хоёр креслэ, секретер, Марксын һамганай портрет үгэһэн байгаа.

Музейдэ орогшод тэдэ зүйлнүүдые мүнөө харадаг байха. Бэшэгэй столдо ажаллахадаа һуудаг креслэнь, ушаагай хажууда амархадаа һуудаг креслэнь бии. Саарһа, гар бэшэгүүдые хадагалха секретер (абдар) дээрэнь Женни Марксын портрет үлгөөтэй. Сонхо болон номой шкафай хоорондохи углуудa, Зевсын бюст табяатай, Совет кинооператор Касаткинай буулгаһан документальна кадрнуудай үндэһөөр, ушаагайнь саана дээгүүр ковёр татаатай.

Тэрэ бюст ковёр хоёрой түүхэ иимэ юм: 1848—49 онуудай революцида хабаадагша I Интернационалай гэшүүн, К. Марксын, Ф. Энгельсын дүтын нүхэр, немец врач Людвиг Кугельман Зевсын бюст дүрсые бэлэг болгон 1867 ондо Ганноверһээ эльгээгээ бэлэй. Маркста тэрэ бэлэг зорюута барюулагдаһан (түхэл шарайдань түһөөтэй) байгаа ха гэжэ тухайлмаар.

Маркстай анха түрүүн уулзаһан тухайдаа ородой түүхэшэ, юрист Максим Ковалевский «Русская мысль» журналда 1895 ондо иигэжэ бэшэһэн: «Олимпиин Зевсын бюстээр шэмэглэгдэһэн, мэдээжэ салон таһалга соогоо намтай уулзаа. Хабтагар үргэн духань, ара шэлэ руугаа буржыһан үдхэн үһэниинь тэрээнние һүр жабхалантай, Зевсдэ адлирхуу болгодог, нидхэеэ буулгажархиһан, хурсаар хараһан, үүртайшье хүн гээшэ гү гэжэ даб дээрэ һанагдахаар байгаа». Гэхэтэй хамта, иимэ түхэл түһөөень хэрэглэн, марксизмын дайсад Марксые нэгэнтэ бэшэ шэрүүн, үсэд тэнгэритэй сасуулан, наадалха һанаатай байһан юм. Теэд Элеонора Марксын өөрынгөө дурасхаал дотор бэшэһэнэй ёһоор, хэрээгы шэрүүн Юпитер-тэнгэри гэдэгынь буржуйнуудайл зохёоһон хоролхолго юм. Марксые һайса мэдэхэ хүнүүд тиимэ хооһон шашалдаа дуулахадаа, эльгэ хатахал байха...»

Уласхоорондын пролетариадай агуухэ вождиин хайшан гээд ажаһууһан, ухаалан зохёодог байһан тухай, тэрэ үеын оршон байдал манай музейдэ энэ мэтээр тухайлан һэргээгдэһэн байха.

Карл Марксын таһалгын дэргэдэ хүн зон удаан тогтожо, зосоохи зүйлнүүдыень анхаралтайгаар харадаг. Нэгэдэхи Интернационалай оршожо байһан жэлнүүдтэ олохон оронуудай хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түлөөлэгшэд энэ таһалгын богоһо алхажа ороһон байха. Пролетар зоной сэдьхэлдэ революционно дүлэ бадаруулан, капитализмын хэрэмые доболгодо, социализм болон коммунизмын илалтын түлөө тэмсэлдэ тэдэнние жагсаахын тула энэ таһалга соо мүнхэ Прометейгэй галай унтархагүй сагые абаашаһан байха.

Борис РУДЯК,
К. Марксын, Ф. Энгельсын музейн директорэй орлогшо.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

ЧЕХОСЛОВАКИИН КОМПАРТИИН ЦК-гай ПРЕЗИДИУМДЭ

ПРАГА. Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай Президиумэй зүблөөн эндэ боложо, тэрээндэ ЧССР-эй правительствын гэшүүд, партиин областной комитедүүдэй нэгэдэхи секретарьнууд, областьнуудай национальна комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр хабаадалсаа. 1966—1970 онуудта арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб бэлэдхэхэ тухай асуудал зүблөөн дээрэ хаража үзэгдэһэн байна.

Арадай ажахые түсэбэй ёһоор хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулха гол ёһонуудай ямараар зохёогдожо байһые зүблөөндэ хабаадагшад мүн лэ хэлсээ.

ДЭЛХЭЙН ОЛОН ОРОНУУДТА ХУДАЛДАГДАНА

СОФИ. Болгариин аятай һайн электрокарнуудые дэлхэйн олон оронуудта мэдэдэг, үндэрөөр сэгнэдэг болонхой. Эдэнь Бразили, Инди, Австрали, Швеци, Франци, Голланди болон бусад оронуудта олоор худалдагдадаг юм.

Болгари самоходно шассинуудые Советскэ Союз, Румыни, Венгри, Чехословаки болон Югославида худалдадаг. Болгарида бүтээгдэһэн бүд нэхэлгын станогууд гадаадын 42 орондо эльгээгдэдэг байха юм.

Дизельнүүд, кранууд хариин оронуудта ехэ гүйсэтэйгөөр худалдагдадаг. Металл болбосоруулдаг, модо болбосоруулдаг станогууд Алжир, Гвиней, Эфиопи, Иран болон Европын хэдэн оронуудта эльгээгдэдэг. «Болгарида бүтээгдээ» гэһэн тэмдэг хаа хаанагүй хүндэтэй болонхой.

Тамхинай фабрикануудай, консервын заводуудай болон эдеэ хоолой промышленностиин бусад предприятинуудай түхеэрэлгэнүүдые Болгариин Арадай Республика дэлхэйн олон оронуудта худалдадаг юм.

ХУДАЛДАА НАЙМААН ҮРГЭДХЭГДЭНЭ

ХАНОЙ. СССР-эй болон Вьетнамай Демократическа Республикын хоорондо 1965 ондо наймаа хэхэ тухай протоколдо эндэ гар табигдаһан байна. 1964 онойхитой сасуулбал, хоёр ороной хоорондо эд бараа андалдан абалсалгын хэмжээн нилээд ехээр үргэдхэгдэхэ юм.

СССР элдэб түхэлэй промышленна түхеэрэлгэнүүд, транспортна хэрэгсэлнүүд, землесосууд, химическэ зүйлнүүд, хара болон үнгэтэ металл, нефтепродукт гэхэ мэтые ДРВ-дэ худалдаха болоо. Вьетнамай демократическа республика сагаан туулга, тоһото ургамал, джут, мяханай, үрэ жэмэсэй болон овощой консервануудые, оёһон хубсаһа, нооһон, пумаажан бүд болон бусад эд бараа СССР-тэ үгэхэ юм.

ХАРИЛСАА ХОЛБООН БЭХИЖЭНЭ

ПРАГА. 1965 ондо Чехословаки Болгари хоёрой хоорондо эд бараа андалдан абалсаха, мүн түлөөһэнүүд тухай протоколдо эндэ гар табигдаһан байна. Энэ жэлэйхитэй сасуулбал, 1965 ондо наймаа эрхилэлгэ 12 процентээр нэмэхэ гэжэ протоколоор хараалагдахай.

Чехословакиин Социалис Республикын болон Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын хоорондо 1965 ондо наймаа хэхэ тухай протоколдо мүн лэ гар табигдаа. Чехословаки машина, түхеэрэлгэнүүд болон бусад промышленна эд бараа ОАР-та худалдаад, оронойнь хлопок, рис, марганецай руда, фосфат болон хүдөө ажахын продуктнуудые абаха. Эд бараа андалдан абалсалгын хэмжээн 1965 онойхитой сасуулбал 10 процентээр нэмэхэ.

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХОЛБОО БАРИСААН

БУДАПЕШТ. Экономическа болон научно-техническэ харилсаа холбооной талаар венгеро-болгарска саг үргэлжын комиссиин заседани эндэ болоод дүүрээ. 1970 он хүрэтэр хоёр ороной хоорондо бэелүүлэгдэхэ экономическа харилсаа холбооной гол зорилгонуудые комисси тодорхойлоо. Машина бүтээлгын, хара болон үнгэтэ металлургиин, химическэ болон хүнгэн промышленностиин талаар харилсаа холбоон үргэдхэгдэхэ юм. Венгеро-болгарска худалдаа наймаан 1964 онойхитой сасуулбал 1970 ондо хоёр дахин нэмэхэ байна.

Венгеро-болгарска хамтын предприятинуудые байгуулха тухай хэлсээндэ мүн лэ гар табигдаа.

АМЖАЛТАНУУД БА ЗОРИЛГОНУУД

БУХАРЕСТ. Ашаг ехэтэйгээр али бүхы талаһаа хүгжөөхэ гэжэ партиин хараалһан замаар, үргэлжэдэнь оньһожоруулха, химиин, мүн наукын шэнэ шэнэ түйлалтануудые хэрэглэхэ замаар Румыниин хүдөө ажахы дабшажа ябана. Румыниин хүдөө ажахын мүнөө жэлдэ түйлаһан амжалтанууд, 1965 оной түсэбые дүүргэхэ хэмжээнүүд тухай РНР-эй Хүдөө ажахын дээдэ соведэй сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, РРП-гэй ЦК-гай секретарь, ВССХ-гэй түрүүлэгшэ М. Даля дурдаһан байха юм.

Гүрэнэй хүдөөгэй ажахынуудта эбэртэ бодо малай тоо 9 процентээр, гахайн—10 процентээр, шубуунай 63 процентээр, тиихэдэ хүдөөгэй хамтын ажахынуудта эбэртэ бодо малай тоо 3, гахайн—9, шубуунай—8 процентээр олон болохо.

1965 ондо хүдөө ажахыда ороо̆о таряа, илангаяа шэниисэ болон кукуруза, улам элбэгээр ургуулжа ябаха хэрэгтэ урда мэтэ ехэ анхарал хандуулагдаха байна. Малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ гээшэ мал ажалай талаар гол зорилго болоно.

(ТАСС).

БУРЯАД ҮНЭН
3 дахи нюур.
1964 оной декабриин 24.

ШАТАР

ЮҺЭДЭХИ УУЛЗАЛГЫН УДАА

Городой түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөнэй найма, юһэдэхи уулзалганууд үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан Алексей Ушаков энэ үдэр Голубевые шүүжэ, үшөө нэгэ очко өөртөө бэшүүлээ. Тоглоевтой наадаһан Яблошевский абаһаар яһала һайнаар наадажа ябантараа алдуу гаргажа, һайн партияа алдаа. Городой чемпион Власовтай наадаһан Ильин шүүхэ партидаа бэһал алдуу хэжэ, тэнсэһэн байна. Игумнов Максимовые, Гармаева Черноскутовые, Курочкин Воротниковые, Шарыпов Белоконь гэгшые, Назимов Байновые, Мондоев Маншеевые, Золотарев Клементьевые, Улымжиева Фединие, Енин Мамиловые шүүгээ. Шатаршад Филиппов—Мотовилов, Метэнов—Ткачев, аха дүү Бурловтан тэнсээ.

Юһэдэхи уулзалга. Энэ үдэр республикын чемпион Лубсама Гармаева мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан Ушаковтой наадахадаа, шадамар бэрхээр тулалдажа, тэнсэһэн байна. Ильин Тоглоевые, Курочкин Игумновые, Голубев Межовые шүүгээ. Бэрхэ шатаршадай нэгэн Виктор Назимов һурагша Доржиевтай наадахадаа шүүгдэшэһэниинь халагламаар.

Черноскутов Мотовиловые, Воротников Филипповые, Ткачев Белоконь гэгшые, Клементьев Маншеевые, Мондиев Метановые шүүһэн байна. Үшинэй шатаршадай нэгэн Мамилов Фединтэй наадахадаа, абаһаар бэрсээ алдаад, удаань «шүүгдээб» гэжэрхёо.

Шатаршад Власов—Яблошевский, Шарыпов—И. Бурлов, Максимов—Н. Бурлов, Байнов — Улымжиева гэгшэдэй наадан хойшолуулагдаа.

Юһэдэхи уулзалгын удаа Алексей Ушаков 7,5 очкотой түрүүлжэ ябана. Тоглоев, Курочкин, Ильин гэгшэд тус тустаа 6—6 очкотой. Шатаршан Власов 6 очкотой, нэгэ хойшолуулагдаһан партитай.

А. МИХАЙЛОВ.

ТАТАР УУЖАМ ТАЛАДА

(Эхиниинь 3-дахи нюурта)

Революциин урда тээ эрдэмтэд-химигүүд Бутлеров, Зимин, мүн бусадшье эндэ ажаллаа. Тэдэл Казаниин химическэ һургуулиин үндэһэ һуури табяа ха юм. Мүнөө Казаньда ямар ехэ эрдэмтэд-химигүүд ажалланаб, ажаһуунаб? Бутлеровэй шабинар, эсэгэ хүбүүн хоёр—академигүүд Арбузовтан, химиин эрдэмэй хэдэн докторнууд. Химико-технологическа дээдэ һургуули Казаньда бии, «Органосинтез» заводой мэргэжэлтэдэй ехэнхинь тэрэниие дүүргэһэн.

Химическэ промышленность—Татарстанай эгээл үнинэй промышленность. Үшөө революциин урда эндэ мыла хэдэг завод купецүүд Крестовниковтоной гарта байһан юм. Мүнөө эндэ Вахитовай нэрэмжэтэ завод оршоно. Урданай, мүнөөнэй хоёр заводые сасуулһанай үлүү гээбы даа.

Нефтиин промышленностиие хангадаг резино-техническэ зүйл хэдэг Казаниин заводые юунтэй сасуулалтайб? Харин энэ «Органосинтез» заводшье гэжэ юун гэһэн агуу хүсэн гээшэб!

Татарстанай промышленность эгээл үнинэй, тиибэшье тон залуу. Ехэ хими эндэ эршэеэ абажа эхилээ. Мүнөө дээрээ киноплёнко, сернэ кислота, фенол, тексиронно ремень гэхэ мэтые үйлэдбэрилэн гаргажа байна, харин удангүй модификатор, синтетическэ каучук бүтээдэг болохонь. Эдэ бүгэдэмнай эндэхи, нютагай түүхэй эдээр бүтэхэ заб даа. Татарстан гээшэмнай нефтеэрээ дэлхэй дээрэ суурханхай.

Республикын «Теплоконтроль» гэжэ завод. Конвейерэй нарин нягта ажал хаража баясан, һайхашаан һуухаш. Эндэ ехэл нарин, орёо приборнууд бүтээгдэнэ. Эндэхи хүдэлмэриин һонин гол шэнжэнь юуб гэбэл, экономическа албан ямар һайнаар эмхидхэгдэнхэй гээшэб! Энэ хэрэгтэ оройдоол зургаан хүдэлмэрилэгшэд хабаадана. Эдэ зургаан хүн үйлэдбэриин дутуу дунда, гээлтэ хоролтонуудые шалгажа үрдинэ, завод соогуур рейд хэнэ. Нимэ ехэ ажал хэхэ гээшэ гайтайхан. Тиимэл хадань заводой бүхы коллектив экономикые хамагай түрүүндэ табина бшуу. Хүдэлмэришэд өөһэдөө детальнуудай шанарые шалгана, голодоһо гаргахагүй гэжэ бултааран оролдоно.

Татарстанай экономистнуудай үгэ бата даа. Республика дотор олон жэлнүүдэй туршада гээгдэнги предприяти гэжэ байгаагүй. Тиимэл хадань бүхэсоюзна шэнжэлгын гуримаар хүдэлмэриие сэгнэхэ дүн харуулга эндэ эмхидхэгдэнхэй, үйлэдбэриин нормын үнэ сэн тодорхойлогдоно. Шэнжэлгэ, туршалга амжалтатайгаар ябуулагдажа байна. Татарстанай экономистнуудай ажал манай ороной бүхы экономистнуудта үндэр жэшээ боложо үгэнэ бшуу.

Энэ гайхамшагта баримтаар баясангүй яахабши! Иимэл хадань Татарстанай промышленностьда ажаллагшадые хүндэлэн угтахаш, гарыень шангаар адхахаш. Машина барилгын заводуудай боро байшангуудые, нефтиин баханануудай һэрхигэр дүрсэнүүдые, теплоцентральнуудай ута хоолойнуудые, тоогүй олон завод, фабрикануудые омогорхолой нюдөөр шэртэхэш.

Энэмнай юрын хүсэн бэшэ. Арад зоной зориг, эрмэлзэл, хүсэлһөө бүрьялһан хүсэн гээшэл ха.

Е. ПРОНИН.

(Түгэсхэлынь удаадахи номерто).

Үбэлэй түрүүшын һара

Декабрь—үбэлэй түрүүшын һара гэһэн нэрэ абахадаа лата хэлээр децем (арба) гэгдэһэн байна.

Эртэ урдын римскэ календарьта декабрь һүүлшын арбадахи һара байһан. Һүүлшэг тээшээ славянска календарьта 12-дохи һара болгогдон оруулагдаад, нэрэнь тэрэ хэбээрээ үлэһэн юм.

Эртэ урдын Римдэ энэ һара Сатурнда —таряанай бурханда (сатус-посев) зорюулагдаһан байгаа. Энэ һарада үнгэргэгдэдэг һайндэр «Сатурн» гэжэ нэрлэгдээ. Тэрэ һайндэр үбэлэй үдэрэй эгээн богони хэмдээ хүрэхэ үедэ тэмдэглэгдэдэг байһан. Һүүлээрнь үдэр удааханаар нэмэжэ эхилдэг гээшэ. Үдэрэй иигэжэ нэмэлгые арад зон «үдэр борбилоогой алхамаар нэмээ» гэлсэдэг. Декабрь хүйтэн һара, гээшье һаа январьһаа нэгэ бага дулаан байдаг юм. Энэ үедэ хүйтэн шангаржа, тала дайда, ой тайгаар саһан нэмэдэг, гол горхоной мүльһэн зузаардаг, газар бүри гүнзэгыгөөр хүрэдэг байна. Хэды тиигэбэшье Байгал далай орой болотор хүрэдэггүй. Заримдаа Байгал дошхоноор долгилжо, эрьеэрээ тогтоһон мүльһэ һэндэдэг байха юм. Тэрэнэй эрьеэр салгидаһан уһан үзэсхэлэн һайхан мүльһөөр гүбөө татан нюруутадаг.

Декабрьда Байгал шадар саһан ехээр ородог гээшэ. Ехэнхидээ саһанай орохолоор шуурган болодог. Хада уулаар саһан ходо бургадаг.

Республикын ехэнхи газар дайда дээрэ декабрьда агаарай уларил 18—23 градус хүйтэн байдаг. Зэдын голой эхеэр, республикын хойто аймагуудаар 25—30 градусшье хүрэдэг байха юм. Шэмэрүүншье үбэл болодог. Һүүлшын арбан жэлэй туршада 40—50 градусай, тиихэдэ хойто аймагуудта 55—57 градусай хүйтэн хомор үзэгдөө.

Тала газартай районуудта 2—10 миллиметр саһан ородог. Тэдэ районуудта саһанай зузаан 10 миллиметрһээ халидаггүй байха юм. Ехэ шииг нойтон, гүнзэгы саһан Байгал шадар, хада уулаар ородог байна.

Декабрьда Байгал шадар дулааншаг байдаг. Тэндэ хүйтэнэй хэмжээн 10—16 градус хүрэдэг байна. Заримдаа бүри дулааржа, үдэртөө 4—6 градус хүйтэн болодог.

Наратай дулаан үдэрнүүдтэ гэрэй оройн саһан хайлажа дуһаална. Хонхор газарта тогтоһон уһан соогуур борбилоошье шунгаад абадаг. Тиимэ тогтууригүй дулаан уларил түргэн хубилжа, дахяад хүйтэн гаарана.

Үнгэрэгшэ оной декабрь олон жэлдэ хэһэн туршалгын дунда зэргын хэмжээндэ орходоо 1—3 градус дулаан байгаа һэн. Шангашаг хүйтэн болоходоо үсөөхэн үдэртэ —һарын һүүлшын арбан хоногто үзэгдөө бэлэй.

Мүнөөшье жэлэй декабрьда гомдохо юумэ байхагүй. Түрүүшын арбан хоногойнь хоёрдохи хахадта һулагүй хүйтэрэд гээ. Уларил 34—39 градус хүрэтэр буугаа. Тиихэдэ Баргажан голдо 41—43 градус хүрэһэн байха юм.

Удаань декабриин 11-һээ дулааржа, саһан ороо. Мүнөө жэлэй декабрь нёдондонойхитой адли дулаан байха гээд синоптика уридшалан хэлэнэ. Һара соо болоһон хүйтэнэй дунда зэргын хэмжээн нормоһоо 1—2 градусаар дээшэ байха. Зарим газарта ороһон саһан нормоһоо ехэ байха хаш. Ехэнхидээ декабриин һүүлшын арбан хоногто хүйтэрдэг гээшэ.

Саһанай ехээр оролго, хүйтэнэй дошхоролго ан болон шубуудай амидаралда хубилалта үзүүлдэг. Тэдэ амитад үдэрэй богони болохолоор гэгээтэйдэ эдеэлжэ үрдихые оролдодог.

Хирээ, шаазгай, гулабхаа, борбилоо гэхэ зэргын шубууд хүйтэрхэлөөр айлда хабидажа, эдеэнэй үлэгдэл—үбдэл сүбдэл түүдэг.

Үбэл ой соо үзэсхэлэн һайхан болодог. Хүбэн сагаан саһан модоной мүшэр шэлбэһэ шэмэглэнэ. Ой соогуур үбэлжэдэг зарим шубууд гоёхон дуугаа жэмбүүрдэн, шэхэнэй шэмэг болоно.

Уула хадын оройгоорхи, энгэр майлын наруули газарай нарһан ургасатайхан байжа, тэрэнэй борбоосгойн эдеэе томо эреэн тоншуулай сэмэн тоншохые дуулахат. Түглэ модон соогуур борохон далитай итаг шаазгай дуугарха. Хүхэ буха шубууншье олоор үзэгдэхэ.

Нуга тохойн шугы бургааһан соогуур элдэб шубууд байрлажа, эдеэлсэ бэдэрдэг. Хээрэ талаар шугы бургааһан соогуур торхируу һүрэг олооро байрлана.

Боро гүрөөһэн хада уулын энгэр, майлын наруули дулаан, саһа багатай газарнуудта гаража эдеэлдэг байха юм. Эдеэлһэнэйнгээ һүүлээр нара игаан хэбтэхэ дуратай. Үнэгэн хулганаашалан, талаар зайгуултаха. Намагай шара шубуун саһанай хэды гүнзэгы байгаашье һаань хулганые мэхэдээ оруулжархидаг. Зарим жэл манай эндэ хойто зүгэй сагаан шара шубуун ерэдэг гээшэ.

Энэ һарада нуур сөөрэмүүдтэ мүльһэн дороһоо загаһа барилга, ой тайгаар агнуури хэлгэ үргэлжэлүүлэгдэнэ.

Зарим саһа багатай, дулаан үбэл нашан харсага манай эндэ үбэлжэдэг. Тиихэдэ Сэлэнгын голдо алаг туун үзэгдэдэг.

Үбэл өөрынхиеэл абаха. Гээшье һаа һүүлшын хоёр, хоёр хахад арбан жэлэй туршада декабрьда агаарай дунда зэргын хүйтэрэлгэ олон жэлэй дунда зэргынхидэ орходоо нэгэ бага дээшээ гараһан байна.

Декабрьда эгээн хүйтэн байһан саг энэ зуун жэлэймнай түрүүшын 25 жэлдэ тэмдэглэгдэһэн байха юм.

Ин. КОТОВ.

САҺА ХАХАЛАН, САГААН ТООҺО БУРЬЮУЛАН

Үбэлэй хүйтэн эдэ үдэрнүүд санашадые бага зэргэ жэхылгээ. Санын спортоор республикын (РСФСР) категориин судья Анатолий Михайлович Труш болон дистанциин начальнигуудай хүдэлмэридэ ехээр ороһон саһан түгшүүрилшье ушаруулаа. Эндэ санаар урилдалгын харюусалгатайхан мүрысөөн болоожо, энээндэ хабаадагшад Зүүн-Сибириин совнархозой түрүү һууриин түлөө тэмсэһэн байна. Тиихэтэй хамта Буряадаймнай бэрхэ санашад санын спортоор СССР-эй спортын мастерта нормо тушаахын түлөө хаба шадалаа харуулаа.

Энэ мүрысөөндэ эрэшүүлэй дундаһаа 17, эхэнэрнүүдэй дундаһаа 3 мастер хабаадалсаһан байна. Иимэ олон мастернуудай урилдалга Буряадаймнай санашадай түүхэдэ үзэгдөөгүй юм. Мүрысөөндэ Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудай, Буряадай АССР-эй бэрхэ санашад хабаадалсаһан байна.

Үнгэрһэн субботын үдэр Дээдэ-Онгостойдо, эдир хүбүүд, басагад 3—15, эрэшүүл, эхэнэрнүүд 5—15 километрэй зайда урилдаа.

Сэлэнгэ станциин 8-дахи СМУ-гай басагад 3 километрэй зайда болоһон урилдаанда бүхы түрүү һууринуудые хэлсээнгүй абажа шадаа. Александра Самушкина энэ зайе 15 минута 35 секунда соо гаталһан байна. Командын гэшүүд Мария Евдокимова, Надя Вершинина гэгшэд удаа дараалан 15 минута 49 секунда, 16 минута 06 секунда соо ерэжэ, хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлээ. Тиихэдэ санаша басаган Копылова 4-дэхи һууринда гараба.

Буряадай эдир басагад санаар урилдаха шадабаряараа Эрхүү болон Шэтын спортсменүүдые холо хаяа. Гэбэшье эхэнэрнүүдэймнай команда бирабагүй. 5 километртэ болоһон урилдаанда Эрхүүгэй долоон түлөөлэгшэд түрүү һуури эзэлбэд. Буряадаймнай санашан Жаркая наймадахи һуури эзэлээ. Тиигэжэ энэ басаган мүрысөөндэ илагша спортын мастер Лидия Севрюгинаһаа бүхэли 3 минута 6 секундаар хожомдожо ерэһэн байна. Севрюгина энэ зайе 22 минута 24 секунда соо гаталһан байха юм.

Эрхүүгэй областиин команда эрхим санаша хүбүү эльгээгээ. Эдиршүүлэй дундаһаа Николай Антоненко (Эрхүү) гэгшэ 15—20 километрэй урилдаануудта хэниинешье дутэ халдаагаагүй. Энэ хүбүүн 15 километрэй зайе 1 час 18 минута 24 секунда соо гаталжа, нэгэдэхи һуури эзэлээ.

Буряадай эдир санашан Василий Кокин 15 километртэ 59 минута 42 секунда, 20 километрэй урилдаанда 1 час 03 минута 02 секунда соо ерэжэ, хоёрдохи һууринда гараһан байна. 20 километртэ Улаан-Үдын «Спартак» бүлгэмэй санашан Василий Григорьев урилдахадаа, тэрэ зайе 1 час 26 минута 45 секунда соо гүйжэ гараа.

Эрэшүүл 15 километртэ урилдаба гээшэ. Тэрээндэ хамтадаа 65 хүн хабаадаа. Тэдэнэр бултадаа нэгэдэхи разрядай санашад. Тэдэнэй тоодо спортын 17 мастернууд оролсоно.

Мүрысөөндэ спортын мастернууд Олег Харитонов, Андрей Бурлаков (БурАССР), Юрий Нихаев, СССР-эй хүндэтэ мастер Анатолий Андрещук (Эрхүүгэй область) болон бусад илажа гараха бээзэ гэжэ һанагдаһан байгаа.

Тэрэшье зүб. Олохон хабаадагшадай урилдаха газараа гүнжэ үнгэрөөд байхада СССР-эй спортын мастер Анатолий Андрещугай (Эрхүү) ябажа ерэһэн сагые сүүдэй коллеги гаргажа үзэбэ. Тэрэ 15 километртэ 56 минута 50 секунда соо ябажа ерээ. Тэрээнһээ 12 секундаар гээгдэһэн буряадай спортын мастер Олег Харитонов хоёрдохи һууринда гараа. Гурбадахи һуури спортын мастер Андрей Бурлаков (БурАССР) эзэлбэ.

Энэ зайда нэгэдэхи разрядай спортсменүүд Андрей Жижкин (Эрхүү), Илья Трунев, Григорий Коротков (Улаан-Үдэ) гэгшэд эрхимээр урилдажа гараа. Эдэ гурбан спортын 13 мастер, нэгэдэхи разрядай бүхы санашадһаа түрүүлжэ, 6—7—8-дахи һууринуудые эзэлбэ. Гүйжэ гараһан сагынь удаа дараалан 58 мин. 28 сек., 59 мин. 02 сек., 59 мин. 03 сек. болоно.

Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэртэ түрүүшын үдэр илагшад урилдаа. Гурбан километртэ урилдажа түрүү һууринда гараһан эдир басагаднай 5 километртэ урилдахадаа һууряа һэлгэсэлдээ. Надя Вершинина (8-дахи СМУ) 24 мин. 05 сек., Мария Евдокимова (8-дахи СМУ) 24 мин. 15 сек., Александра Самушкина (8-дахи СМУ) 24 мин. 39 секунда соо ерэжэ гурбадахи һуури эзэлбэ.

10 километртэ урилдахадаа Эрхүүгэй санашан Лидия Севрюгина, Раиса Головкова гэгшэд һууриня һэлгэсэлдээ. Эндэ Раиса түрүүлээ. Улаан-Үдын санаша Мозяр долоодохи һууринда гараба.

Эрэшүүл 30 километртэ урилдахадаа 15 километртэ хүрөөд, гэдэргэ тэхэрин эрьесэхээ. Буртаг будалнатан газараар ябажа гараха гээшэ бэрхэтэйхэн зорилго байгаа. Энэ урилдаанда илажа гараха гээшэ бэе махабад, тамирай хүсэн болоно бшуу.

Тиимэ спортсмен Олег Харитонов байшоо. Дээрэхи зайе 1 час 52 мин. 58 секунда соо гаталаа. Энэ хадаа мүрысөөнэй эгээн богони саг болоно. Хоёрдохи һууринда Эрхүүгэй спортын мастер Юрий Нехаев, гурбадахи һууринда Шэтын мастер Валерий Кузьмин гэгшэд гараба. Ангарскын нэгэдэхи разрядай спортсмен Петр Жижкин СССР-эй спортын мастерай нормо дүүргэв.

Командна түрүү һуури Эрхүүгэй санашад, хоёрдохи—Буряадай «Труд» ДСО-гой спортсменүүд, гурбадахи һуури Шэтын санашад эзэлбэ.

СССР-эй санын спортын мастерай тоодо үшөө дүрбэн хүн нэмээ. Тэдэнэй гурбаниинь Улаан-Үдын, нэгэниинь Эрхүүгэй санашан юм.

Н. НИКОЛАЕВ.

Зураг дээрэ: 1. Санаар Зүүн Сибириин совнархозой түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ 1-дэхи һуури эзэлһэн Эрхүүгэй командын санашад. 2. Буряадаймнай спортын мастер Олег Харитонов 30 километртэ урилдахадаа, хамагһаа түрүүлэн фиништээ ойртожо ябана.

Л. ХАЙДУРОВАН фото

Бүгэдэ нийтын эхин һуралсал

КАМПАЛА, декабриин 22. (ТАСС). Ойрын саг соо бүгэдэ нийтын түлөөһэгүй эхин һуралсал бэелүүлхэ гэжэ Угандын правительство хараалаа. Энэ асуудалаар һанамжануудые гэгээрэлэй министерство хараалаад, правительствын үзэмжэдэ табяад байна гээд гүрэнэй министр Ибингира эндэ мэдүүлээ.

Угандада эрдэм бэшэгтэй олон хүн хэрэгтэй болонхой гээд министр хэлээ. Эгээл иимэһээ гэгээрэлэй хэрэгтэ правительство мүнгэ зөөри ехээр гаргашална. Ехэ наһатанай дундэ үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха талаар национальна кампаниие премьер-министр Оботе һаяхан соносхоо һэн гээд тэрэ һануулаа.

Гурбан уршагта муу ябадалда: харанхы балар, үгытэй ядуу байдалда болон үбшэ хамшагта эсэргүү тэмсэлые Угандын арадай конгресс гэжэ парти хододоо үүсхэдэг байгаа, саашадаашье үүсхэхэ гээд Ибингира онсолон тэмдэглээ.

Сайгондо засагай түлөө хёмороон болоно

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 22. (ТАСС). Урда Вьетнамай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагшын тушаалһаа генерал Нгуен Кханиин гаргагдажа болохо байһан тухай зар тунхаг Сайгондо ехээр дэлгэрнэ. Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Нгуен Кхэнь «засагаа гартаа бариһан зандаа байхые аһан шадалаараа оролдоно, зүгөөр залуу офицернүүд, тэрэниие хажуу тээһээнь түрижэ гараа», хоёр үдэрэй урда тээ национальна дээдэ соведые тараагаад, ороной хүтэлбэрилгые гартаа абаһан эдэ офицернүүд элдэб мэхэ гохо ехээр гаргажа, өөрынгөө байдалые бэхижүүлнэ. Нэгэдэхи тактическа районой 39 наһатай командалагша бригадна генерал Нгуен Тянь Тхи үймөөшэ генералнуудые ударидана хаш.

«Залуушуулай» бүлэг өөрынгөө зорилгые мүнөө хүрэтэр наринаар найруулан хэлээгүй. Бүхы юумэн дээрэһээ хаража үзэхэдэ, тэдэнэр «үбгэдүүдые», ороноие хүтэлбэрилгэһөө түрижэ гаргаад, һууриень эзэлхэ гэһэн эрмэлзэлгэтэй байжа болоо гээд харин шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

США-да хэмэл одон табигдаба

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 24. (ТАСС). «Эксплорер-26» гэжэ хэмэл одон США-да Кеннедиин нэрэмжэтэ хушуунһаа мүнөөдэр табигдаа. Хэмэл одон утаашаа һунанги замда гаргагдаа. Эгээн холонь 25.280 километртэ, эгээн дүтэнь 380 километртэ газарые тойрон дабшаха юм. Байгаалиин радиациие, тэрэшэлэн 1962 ондо Америкын ядерна туршалгануудые хэһэнһээ уламжалан, бии болоһон рэдиационно бүһэлүүрнүүдые шэнжэлхэ научна аппаратура хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой.

Дэлхэйн олониитын эрилтэ

ЛОНДОН, декабриин 22. (ТАСС). ЮАР-та политическэ шалтагаанаар хаалтадэ һуугшадые сулөөлхын түлөө бүхэдэлхэйн кампани гэжэ уласхоорондын организаци хадаа Урда-Африканска республикадахи үндэһэ яһатанай харилсаае шэнжэлхэ талаар ООН-ой комиссида хандажа, хаалтада һуугшадые үндэһэ яһанай илгаа гаргагшадай зэрлиг муухайгаар зобоожо туляажа байһан тухай мэдээнүүдые абаха зорилгоор элитэ юристнүүдһээ комисси байгуулжа, энэ орондо эльгээхэ гэһэн дурадхал оруулаа.

Энэ организациин толилһон мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ. ЮАР-та политическэ шалтагаанаар хаалтада һуугшадай тэсэшэгүй муухай эрхэ байдалда байдагые тэршэлэн харуулһан баримтануудые организаци бүгэдэндэ дуулгаха хүсэлэнтэй. Июниин 26-най үдэр ЮАР-та «Эрхэ сулөөгэй үдэр» гэжэ тэмдэглэгдэдэг юм. Зүгөөр тус орондо политическэ шалтагаанаар хаалтада һуугшадта талархалгын уласхоорондын үдэр болгон энэ үдэрые тэмдэглэхые организаци мэдүүлгэ соогоо уряалһан байна.

Аюулгүйн Соведэй заседани

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 21. (ТАСС). Конгодохи байдал тухай асуудал зүбшэн хэлсэлгэ Аюулгүйн Соведэй мүнөөдэрэй үглөөнэй заседани дээрэ үргэлжэлүүлэгдээ.

Африкын нэгэдэлэй организациин министрнүүдэй совет мүнөө ООН-ой штаб-квартира соо хүдэлмэрилжэ байна. Зэбсэгтэ интервенци эмхидхэһэнэй түлөө тус соведэй резолюци соо хэгдэһэн шанга гэмнэлгые США болон Бельги буруушаажа шадахагүй гээд Чехословакиин түлөөлэгшэ Гаек онсолон тэмдэглээ. Конгодо хэгдэжэ байһан американо-бельгийскэ интервенциие буруушаахыень соведые тэрэ уряалаа. Юуб гэхэдэ, энэ интервенци ООН-ой уставта, Конгын дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсажа болохогүй тухай ООН-ой Аюулгүйн Соведэй болон Генеральна Ассамблейн шиидхэбэринүүдтэ огто тааралданагүй.

Конгоһоо харин хүлһэншэдые бултыень дары түргэнөөр гаргаха, энэ ороной дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсалгые болюулха, политическэ шалтагаанаар хаалтада һуугшадые бултыень амнистилан сулөөлхэ тухай Суданай гадаадын хэрэгүүдэй министр Махджуб үгэ хэлэхэдээ эрилтэ хэһэн юм. Конгын асуудал иимэтал энээндэ үндэһэлэн шиидхэгдэжэ шадаха гээд тэрэ мэдүүлээ.

Ганын гадаадын хэрэгүүдэй министр Ботсио үгэ хэлэхэдээ, Конгодо национальна эблэрэлгэ хангаха зорилгоор Африкын нэгэдэлэй организациин гаргадаг оролдолгые дэмжэхыень Соведые уряалаа.

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 22. (ТАСС). Сириин болон Израилиин гомдолнуудые Аюулгүйн Совет үсэгэлдэр саашадань хаража үзөө. Сириин тосхонууд болон хилын харуулнуудые ехээр бомбодоһоной түлөө Израилиие зэмэтэйдэ тоолохо гэжэ Соведтэ дурадхаһан Мароккын делегациин резолюциин проектые Соведэй урда тээхи заседани дээрэ баруун оронуудай түлөөлэгшэд эбхуулаагүй һэн. Тиихэдэнь делегаци хадаа США-гай болон Англиин резолюциин проектдо зарим заһабаринуудые оруулһан байна юм. Англо-американска проект, мүн Мароккын проект хадаа эблэрэлгын холимол комиссын хүдэлмэридэ али али талын хабаадалсахые, тэрэшэлэн арсалдаатай газарай районһоо эблэрэлгэ хилые найса тодоруулжа тогтоохые уряалһан байха юм. Зүгөөр зэрхэг ааша гаргаһанай түлөө Израилиин харюусалгатай байха тухай асуудал англо-американска проект соо оройдоошье дурдагдаагүй байна.

Мароккын заһабаринуудай үндэр дуунда табигдахада США-гай, Англиин, Францин, Норвегиин делегадууд, чанкайшист, тэрэшэлэн Заанай яһата эрье гэжэ ороной, Боливиин болон Бразилиин түлөөлэгшэд һаналаа баряа. Тиигэжэ, олонхиин 7 дуунай үгтөөгүй байһан дээрэһээ энэ шухала заһабаринууд абтангүй улэһэн байна. Мароккын дурадхалнуудые дэмжэһэнэйнь түлөө СССР-эй болон Чехословакиин түлөөлэгшэдтэ араб оронуудай зүгһөө Марокко түлөөлэгшэ Сиди Баба баясхалан хүргөө.

Удаань англо-американска резолюциин проект үндэр дуунда табигдаа. Тэрэнэй түлөө США, Англи, Францин, Норвеги, чанкайшист, тэрэшэлэн Боливи, Бразили болон Заанай яһата эрье гэжэ орон дуугаа үгөө. Мароккын, СССР-эй болон Чехословакиин түлөөлэгшэд энэ проектые эсэргүүсэжэ дуугаа үгэһэн байна. Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын гэшүүдэй нэгэнэй арсажа дуугаа үгэһэн дээрэһээ проект баталан абтаагүй.

Баруун оронуудай делегадууд Израилиие зэмэлхэһээ арсаба, юуб гэхэдэ, Арабска Зүүн зүгтэ шэнэ ёһоной колониализмые нэбтэрүүлхэ зорилгоор Израилиин зонхилхы этэгээдүүдые тэдэнэр хэрэглэдэг байна гээд Сириин түлөөлэгшэ Рафик Эль-Аша заседаниин түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

ХРОНИКО

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум хадаа «Дунда Азиин экономическа районие байгуулха тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1963 оной февралиин 5-най Указ хүсэеэ гээбэ гэжэ мэдэрээ.

Ондоо хүдэлмэридэ орохо болоһон дээрэһээ СССР-эй Министрэй уялгаһаа нүхэр В. М. Гущиниые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум сулөөлөө.

Редактор **Ц. О. ОЧИРОВ.**

Сагай уларил

Улаан-Удын метстанциин мэдээсэлэй ёһоор мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэйшэг байха, Байгал шадар багахан саһан орохо. Бэшэ нютагуудта саһан орохогүй. Баруун хойноһоо һулахан һалхилха. Байгал шадар аймагуудта 9—14, зүгэй нютагууд 13—18, бэшэ аймагуудта 20—25, Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 20—22, үдэртөө 18—20 градус хүйтэн байха гэжэ хүлеэгдэнэ.

Декабриин 25—26-най үдэрнүүдтэ республика дотор нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха. Саһан орохогүй. Баруун хойноһоо һулахан һалхилха. Хойто болон үдэр зүгэй захын аймагуудта үнинэй 31—36, үдэртөө 21—26, бэшэ нютагуудта үнинэй 23—28, үдэртөө 14—19 градус хүйтэн байха.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.

1964 оной декабриин 24.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н04301 Зак. № 1268.